

Merenkurkun saariston maailmanperintöalueen kävijätutkimus 2009

Anna Meriruoho
anna.meriruoho@metsa.fi
p. 0205 64 6029

Översättning: Tmi Pimma Åhman

Kansikuva: Mikkelsaarten luontoasema on oivallinen melontakohde Merenkurkun maailmanperintöalueeseen tutustuvalle.

Kuva: Tuija Warén

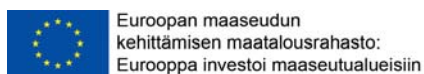

© Metsähallitus 2010

ISSN 1235-8983
ISBN 978-952-446-775-9 (pdf)

Anna Meriruoho

Merenkurkun saariston maailmanperintöalueen kävijätutkimus 2009

KUVAILULEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	19.5.2010
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	DIAARINUMERO	432/52/2009
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA	maailmanperintö (luontokohde), Natura 2000 -alue (SPA, SCI), yksityinen luonnonsuojelualue, hylkeidensuojelualue, vanhojen metsien suojelualue, rantojensuojeluohjelma, vanhojen metsien suojeluohjelma, lintuvesien suojeluohjelma, valtioneuvoston periaatepäätös Mikkeliinsaarten suojelusta, BSPA, Ramsar-alue, Suomen kansallismaisema, kansallisesti arvokas maisema-alue		
ALUEEN NIMI	Merenkurkun saariston maailmanperintöalue		
NATURA 2000 -ALUEEN NIMI JA KOODI	Merenkurkun saaristo FI0800130, Ängesholmen F10800160		
ALUEYKSIKKÖ	Pohjanmaan luontopalvelut		
TEKIJÄ(T)	Anna Meriruoho		
JULKAISUN NIMI	Merenkurkun saariston maailmanperintöalueen kävijätutkimus 2009		
TIIVISTELMÄ	<p>Merenkurkun saariston maailmanperintöalue sijaitsee Korsnäsin, Maalahden, Mustasaaren ja Vöyri-Maksamaan kuntien ja Vaasan kaupungin saaristoalueilla. Merenkurkun saaristo hyväksyttiin Unescon maailmanperintöluetteloon vuonna 2006, ja se muodostaa Ruotsin Korkean Rannikon (Höga Kusten) kanssa yhteisen maailmanperintökohteen. Merenkurkun saaristo edustaa tyypillistä maankohoamisrannikkoa ja siellä on geologisesti arvokkaita jääkauden jälkeensä jättämiä moreeneja. Luonnolle on tyypillistä kivikkoisuus, karikkoisuus sekä matalat merenlahdet. Merenkurkun saaristossa on eläviä kyläyhteisöjä ja merkittäviä kulttuuriperintökohteita. Luontoarvojen ohella Merenkurkun saaristolla on suuri merkitys paikallisten asukkaiden arkiympäristönä ja virkistysalueena.</p> <p>Merenkurkun saariston maailmanperintöalueella tehtiin kesällä 2009 kävijätutkimus. Kävijätutkimuksen aineistonkeruu toteutettiin ohjattuna kyselynä 1.7–30.9.2009. Kävijätutkimuksen aineisto analysoitiin tilastollisin menetelmin.</p> <p>Vastaajista 65 % saapui Merenkurkun saariston maailmanperintöalueelle heinäkuussa. Suosituimpia vierailukohteita olivat Raippaluodon silta, Svedjehamn sekä Björköbyn ja Raippaluodon kylät. Vastaajien keski-ikä oli 45 vuotta. Ulkomaalaisten osuus vastaajista oli 9 %. Suomalaisia vierailijoita tuli alueelle eniten maailmanperintöalueen lähikunnista ja pääkaupunkiseudulta. Vastanneiden selvä enemmistö oli päiväkävijöitä. Päiväkävijät viipyivät alueella keskimäärin kolme tuntia ja yöpyjät noin kahdeksan vuorokautta. 59 % vastanneista oli vierailut maailmanperintöalueella aiemminkin.</p> <p>Tärkeimpiä syitä alueelle saapumiseen olivat maisemat, luonnon kokeminen, rentoutuminen ja yhdessäolo oman seurueen kanssa. Suosituimmat harrastukset maailmanperintöalueella olivat kävely, luonnon tarkkailu ja kahvilassa tai kioskilla käynti. Luonnon rauhasta nauttiminen ja rento lomailu oman perheen kesken painottuivat käynneissä.</p> <p>Kävijöiden odotukset täytti parhaiten luonnonympäristö. Tyytyväisimpiä oltiin maiseman vaihteluun ja yleiseen siisteyteen. Kielteistä palautetta saivat eniten osakseen tienvarsien pysähdyspaikat ja erityistarpeiden riittämätön huomioinnin ottaminen (esim. liikuntaesteisten tarpeet). Kokonaisuudessaan palvelujen määrään ja laatuun oltiin tyytyväisiä.</p> <p>Kävijätutkimuksen johtopäätöksenä voidaan todeta, että maailmanperintöarvo tarjoaa vielä hyödynnettäviä mahdollisuuksia alueen palveluiden ja aktiviteettien kehittämiseksi.</p>		
AVAINSANAT	Merenkurkun saaristo, maailmanperintöalue, kävijätutkimus		
MUUT TIEDOT	Selvitys on tehty osana Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston rahoittamaa, Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmaan 2007–2013 kuuluvaa hanketta ”Luontomatkailevan edellytysten kehittäminen Merenkurkun saariston maailmanperintöalueella” (Unik 3384).		
SARJAN NIMI JA NUMERO	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 134		
ISSN	1235-8983	ISBN (PDF)	978-952-446-775-9
SIVUMÄÄRÄ	50 s.	KIELI	suomi
KUSTANTAJA	Metsähallitus	PAINOPAIKKA	
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	

PRESENTATIONSBLAD

UTGIVARE	Forststyrelsen	UTGIVNINGSDATUM	19.5.2010
UPPDRAGSGIVARE	Forststyrelsen	DATUM FÖR GODKÄNNANDE	
SEKRETESSGRAD	Offentlig	DIARIENUMMER	432/52/2009
TYP AV SKYDDSSOMRÅDE/ SKYDDSPROGRAM	världsarv (naturobjekt), Natura 2000-område (SPA, SCI), privat naturskyddsområde, salskyddsområde, skyddsområde för gamla skogar, strandskyddsprogrammet, skyddsprogrammet för gamla skogar, skyddsprogrammet för fågelsjöar och fågelrika havsvikar, statsrådets principbeslut om skydd av Mickelsörarna, BSPA, Ramsar-område, Finlands nationallandskap, landskapsområde av nationellt värde		
OMRÅDETS NAMN	Världsarvet Kvarkens skärgård		
NATURA 2000-OMRÅDETS NAMN OCH KOD	Merenkurkun saaristo FI0800130, Ängesholmen FI0800160		
REGIONENHET	Österbottens naturtjänster		
FÖRFATTARE	Anna Meriruoho		
PUBLIKATION	Besökarundersökning på världsarvet Kvarkens skärgård 2009		
SAMMANDRAG	<p>Världsarvet Kvarkens skärgård ligger i skärgården i kommunerna Korsnäs, Malax, Korsholm, Vasa och Vörå-Maxmo. Kvarkens skärgård upptogs år 2006 på UNESCO:s världsarvslista och bildar tillsammans med Höga Kusten i Sverige ett gemensamt världsarv. Kvarkens skärgård är en typisk landhöjningskust och där förekommer geologiskt värdefulla moränformationer från istiden. Karakteristiska drag för naturen på området är stenighet, karghet och grunda havsvikar. I Kvarkens skärgård finns levande bygemenskaper och betydande kulturarvsobjekt. Kvarkens skärgård är viktig inte bara på grund av sina naturvärden utan också som rekreatiomsområde och vardagsmiljö för lokalbefolkningen.</p> <p>Det gjordes en besökarundersökning på världsarvet Kvarkens skärgård sommaren 2009. Man insamlade uppgifterna handlett och med hjälp av frågeformulär 1.7–30.9.2009. Besökarundersökningens material analyserades med statistiska metoder.</p> <p>65 % av svararna besökte världsarvet Kvarkens skärgård i juli. De populäraste besöksmålen var Replot bro, Svedjehamn och byarna Björköby och Replot. Svararnas medelålder var 45 år. Utlänningarnas andel av svararna var 9 %. Flest finska besökare kom från världsarvsområdets närliggande kommuner och huvudstadsregionen. En klar majoritet av svararna var dagsgäster. Dagsgästerna vistades i medeltal tre timmar på området, övernattarna ca åtta dygn. 59 % av svararna hade besökt världsarvsområdet även tidigare.</p> <p>De viktigaste orsakerna till besöken var landskapen och naturupplevelsorna samt avkoppling och samvaro med det egna sällskapet. Att promenera, att observera naturen och att besöka en kiosk eller café på området var de populäraste aktiviteterna bland besökarna. Viktigast för besökarna var att få njuta av naturens lugn och att fira semester med den egna familjen.</p> <p>Besökarnas förväntningar uppfylldes bäst när det gäller naturmiljön. Nöjdast var besökarna med det omväxlande landskapet och områdets allmänna snygghet. Mest negativ kritik fick parkeringsplatserna utmed vägarna och det att specialbehov inte har beaktats i tillräcklig grad (t.ex. handikappades behov). I det stora hela var besökarna nöjda med mängden av och kvaliteten på tjänsterna.</p> <p>Av besökarundersökningen kan man dra slutsatsen att det faktum att området upptagits på världsarvslistan erbjuder utnyttjade möjligheter att utveckla dess service och aktiviteter.</p>		
NYCKELORD	Kvarkens skärgård, världsarvet, besökarundersökning		
ÖVRIGA UPPGIFTER	Undersökningen är en del av projektet ”Utvecklingen av naturturismen i världsarvet Kvarkens skärgård” (Unik 3384), som hör till Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2007–2013 och finansieras av Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.		
SERIENS NAMN OCH NUMMER	Metsähallituksen luonnonsojelujulkaisuja. Sarja B 134		
ISSN	1235-8983	ISBN (PDF)	978-952-446-775-9
SIDANTAL	50 s.	SPRÅK	finska
FÖRLAG	Forststyrelsen	TRYCKERI	
DISTRIBUTION	Forststyrelsen, naturtjänster	PRIS	

Sisällys

1 JOHDANTO.....	7
2 KÄVIJÄTUTKIMUKSEN TOTEUTUS	8
2.1 Alueen kuvaus	8
2.2 Aineisto ja menetelmät	10
2.3 Kyselylomakkeessa ilmenneet ongelmakohdat	13
3 TULOKSET	15
3.1 Kävijärakenne.....	15
3.1.1 Kävijöiden perustiedot.....	15
3.1.2 Kävijöiden seuruetiedot.....	17
3.2 Käynti Merenkurkun saariston maailmanperintöalueella.....	18
3.2.1 Kohteen tärkeys	18
3.2.2 Kävijöiden ulkoilu- ja luontoharrastukset	19
3.2.3 Käyntien alueellinen jakautuminen	21
3.2.4 Käynnin kesto ja toistuvuus.....	22
3.2.5 Saapuminen alueelle	24
3.2.6 Kävijöiden rahankäyttö ja arvio sen paikallistaloudellisista vaikutuksista	26
3.2.7 Tietolähde	29
3.3 Kävijätyytyväisyys	30
3.3.1 Käynnin tarkoitus	30
3.3.2 Kävijöiden mielipiteet alueesta, palveluista ja ympäristön laadusta	31
3.3.3 Kävijöiden odotusten toteutuminen	34
3.3.4 Vastanneiden käyntiä häiritsevät tekijät	34
3.3.5 Kävijätyytyväisyysindeksi.....	35
3.4 Vapamuotoiset ajatukset.....	37
4 YHTEENVETO JA TULOSTEN TARKASTELO	38
4.1 Yhteenveto.....	38
4.2 Vertailu aiempiin tutkimuksiin	40
KIITOKSET	41
LÄHTEET	42
LIITTEET	
Liite 1 Kävijätutkimuksen 2009 otantakehikko.....	43
Liite 2 Aineiston keruuajataulu	44
Liite 3 Vastaajien ilmoittamat matkan muut kohteet sekä pääkohde tai pääkohteet	45
Liite 4 Suomenkielinen kyselylomake	47

1 Johdanto

Merenkurkun saaristo muodostaa yhdessä Ruotsin Korkean Rannikon (Höga Kusten) kanssa maailmanperintöalueen. Ruotsin Korkea Rannikko hyväksyttiin Unescon maailmanperintöluetteloon luonnonperintökohteeksi vuonna 2000 ja Merenkurkun saaristo liitettiin siihen sarjanimeämiskohteenä kesällä 2006. Merenkurkun saariston maailmanperintöalue on Suomen ensimmäinen ja ainut luonnonperintökohde. Muut Suomessa sijaitsevat Unescon maailmanperintökohteet ovat kulttuurikohteita. Merenkurkku sai maailmanperintöalueen arvon jääkauden seurauksena muodostuneiden ainutlaatuisien geologisten ominaisuuksien ja Pohjoismaiden nopeimpiin kuuluvan maankohoamisen perusteella.

Merenkurkun saaristo on perinteisesti ollut suosittua virkistysaluetta lähikuntiansa asukkaille ja se on ollut myös loma-asukkaiden ja veneilijöiden suosiossa. Metsähallitus on viime vuosina parantanut alueen virkistysrakenteita ja ylläpitää osaa alueen luontopoluista ja retkeilyreiteistä. Niin ikään alueen lakkautetuille merivartio- ja luotsiasemille mietitään uusia käyttömuotoja.

Kesällä 2009 tehtiin ensimmäinen koko Merenkurkun saariston maailmanperintöalueen kattava kävijätutkimus. Se toteutettiin Metsähallituksen vakioiduin menetelmin, mikä mahdollistaa alueen käytön seurannan pitkällä aikavälillä ja tutkimustulosten vertailun muihin luonnonsuojelu- ja virkistysalueisiin. Maailmanperintöalueen käyntikohteissa Mikkeliinsaarten luontoasemalla ja Sommarön linnakealueella tehtiin kävijätutkimus kesällä 2006 ja Svedjehamnissa (Överholm 2007) ja Fäliskäretillä kesällä 2007. Näiden kävijätutkimusten otoskoot ovat pienempiä eivätkä niiden tulokset ole suoraan vertailtavissa nyt tehtyyn kävijätutkimukseen.

Kävijätutkimuksen ensisijaisena tavoitteena oli selvittää maailmanperintöalueen kävijärakennetta ja kävijätyytyväisyyttä sekä kävijöiden virkistystapoja ja tärkeimpiä syitä tulla maailmanperintöalueelle. Lisäksi haluttiin tietää maailmanperintöalueen kävijävirroista ja matkailun paikallistaloudellisista vaikutuksista. Kävijätutkimus toteutettiin osana Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston rahoittamaa, Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmaan 2007–2013 kuuluvaa hanketta ”Luontomatkailun edellytysten kehittäminen Merenkurkun saariston maailmanperintöalueella” (Unik 3384). Rahoituksen hankkeelle myönsi Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja hanke saa rahoitusta myös Svenska kulturfondenilta.

Merenkurkun maailmanperintöneuvottelukunta on laatinut Metsähallituksen johdolla Merenkurkun saariston maailmanperintöalueen hallinto- ja kehityssuunnitelman (Metsähallitus 2009), jonka toimenpide-ehdotuksiin kuuluvat mm. luontomatkailusuunnitelman laatiminen sekä asiakasseurannan toteuttaminen koko alueella. Kävijätutkimus kuuluu maailmanperintöalueen asiakasseurantaan ja toteuttaa hallinto- ja kehityssuunnitelmassa määriteltyjä toimenpiteitä. Seuraava tavoite maailmanperintöalueen asiakasseurannassa on selvittää alueen kokonaiskävijämäärä ja aloittaa kävijämäärän jatkuva seuranta.

Merenkurkun saariston maailmanperintöalueella toteutettiin vuonna 2009 myös yritystutkimus. Siinä haastateltiin sellaisten yritysten edustajia, joiden yritykset tukeutuvat matkailuliiketoiminnassaan maailmanperintöalueeseen. Sekä kävijä- että yritystutkimus tukevat alueelle laadittavaa matkailusuunnitelmaa ja auttavat maailmanperintöalueelle suuntautuvan matkailun nykytilan arvioinnissa.

2 Kävijätutkimuksen toteutus

2.1 Alueen kuvaus

Merenkurkun saaristo sai Unescon maailmanperintökohteen arvon Suomen ensimmäisenä luonnonperintökohteena heinäkuussa 2006. Sitä oli edeltänyt kymmenen vuoden määrätietoinen valmistelu, johon osallistui alueviranomaiset ympäristöministeriön tukemina.

Merenkurkun saariston maailmanperintöalue sijaitsee Pohjanmaan rannikolla Korsnäsin, Maalahden, Mustasaaren, Vaasan ja Vöyri-Maksamaan kuntien saaristoalueilla (taulukko 1, kuva 1). Alueen kokonaisala on 194 400 hehtaaria, josta yli 50 % kuuluu Natura 2000 -verkostoon ja kansallisiin suojeluohjelmiin (Metsähallitus 2009). Vesialueita on 165 240 hehtaaria ja alueella on yhteensä noin 5 600 saarta ja luotoa. Maailmanperintöalueen sisällä on myös vakituista asutusta, eläviä kyläyhteisöjä ja työpaikkoja, joiden huomioon ottaminen on tärkeää alueen virkistyskäytön ja matkailun suunnittelussa.

Merenkurkun saaristolle on ominaista jatkuva ja maailman nopeimpiin kuuluva maankohoaminen. Merenkurkun alueen toisena erityispiirteenä ovat jääkauteiset maanpinnan muodot, kuten De Geer-moreenit. Moreenit näkyvät maisemassa merestä kohoavina selänteinä. Lisäksi maisemaa hallitsevat laajat kivikot, isot siirtolohkareet, matalat merenlahdet, fladat ja kluuvijärvet.

Maailmanperintöalue koostuu kahdesta osasta (kuva 1). Pohjoisempi osa-alue käsittää Raippaluodon ja Björkön saaret. Sinne vie maantie (tie nro 724) ja Alskatista vuonna 1997 avattu Suomen pisin silta, Raippaluodon silta. Ulkosaarille (Valassaaret, Mikkelsaaret, Moikipää, Rönnskären, Storskäret ja Norrskär) ei ole säännöllisiä lautta- eikä laivayhteyksiä. Maailmanperintöalueen eteläinen osa on Maalahden ja Korsnäsin kuntien alueella ja koostuu Bergö gaddarnan, Rönnskärenin ja Moikipään saariryhmistä sekä Halsön saaren länsiosasta. Eteläiselle alueelle ei ole tieyhteyttä eikä säännöllisiä lauttayhteyksiä.

Maailmanperintöalueelle voidaan saapua meriteitse monesta eri ilmansuunnasta. Pohjoisesta, Vöyri-Maksamaalta kulkee venereitti esimerkiksi Mikkelsaarten luontoaseman ohi ja etelästä alueelle saavuttaessa venereitti kulkee Moikipään luontoaseman ohitse. Ruotsin suunnasta maailmanperintöalueelle voidaan saapua esimerkiksi Valassaarten ja Norrskärin kautta.

Merenkurkun saariston tärkeäksi käyntikohteeksi on muodostunut Björköbyn satama Svedjehamn ympäristöineen. Aluetta on kehitetty viime vuosien aikana palvelemaan paremmin maailmanperintöalueen lisääntyvää luontomatkailua ja virkistyskäyttöä. Svedjehamnista lähtee noin neljän kilometrin pituinen Bodvattnet runt -luontopolku, josta osa soveltuu myös liikuntaesteisille. Svedjehamn toimii myös 13 kilometrin pituisen Björköby–Panike-vaellusreitoin toisena lähtöpisteenä. Lisäksi Svedjehamnin alueella on korkea näkötorni jääkauden muokkaamaan moreenimaisemaan tutustumista varten. Svedjehamnissa on myös vanha kalansuolaamo, Salteriet, jossa kävijät voivat tutustua kalastuksen ja kalansuolauksen perinteeseen ja nauttia kesäkahvilan palveluista.

Muita maailmanperintöalueen suosittuja käyntikohteita ovat Sommarön linnakealue Södra Vallgrundissa sekä alueen asutut kylät Björköby, Köklot, Norra Vallgrund, Raippaluoto, Söderudden ja Södra Vallgrund. Näissä kävijät voivat vieraila muun muassa kahviloissa, museoissa ja uimarannalla.

Vilkkain ulkosaaristokohde on Mikkelsaarten luontoasema, jossa on majoitus-, kokous-, kahvila- ja saunapalveluita. Yöpyminen Mikkelsaarten luontoaseman laiturissa on veneilijöille makсутonta. Muita meriteitse saavutettavia käyntikohteita ovat Valassaaret, Rönnskären, Storskäret,

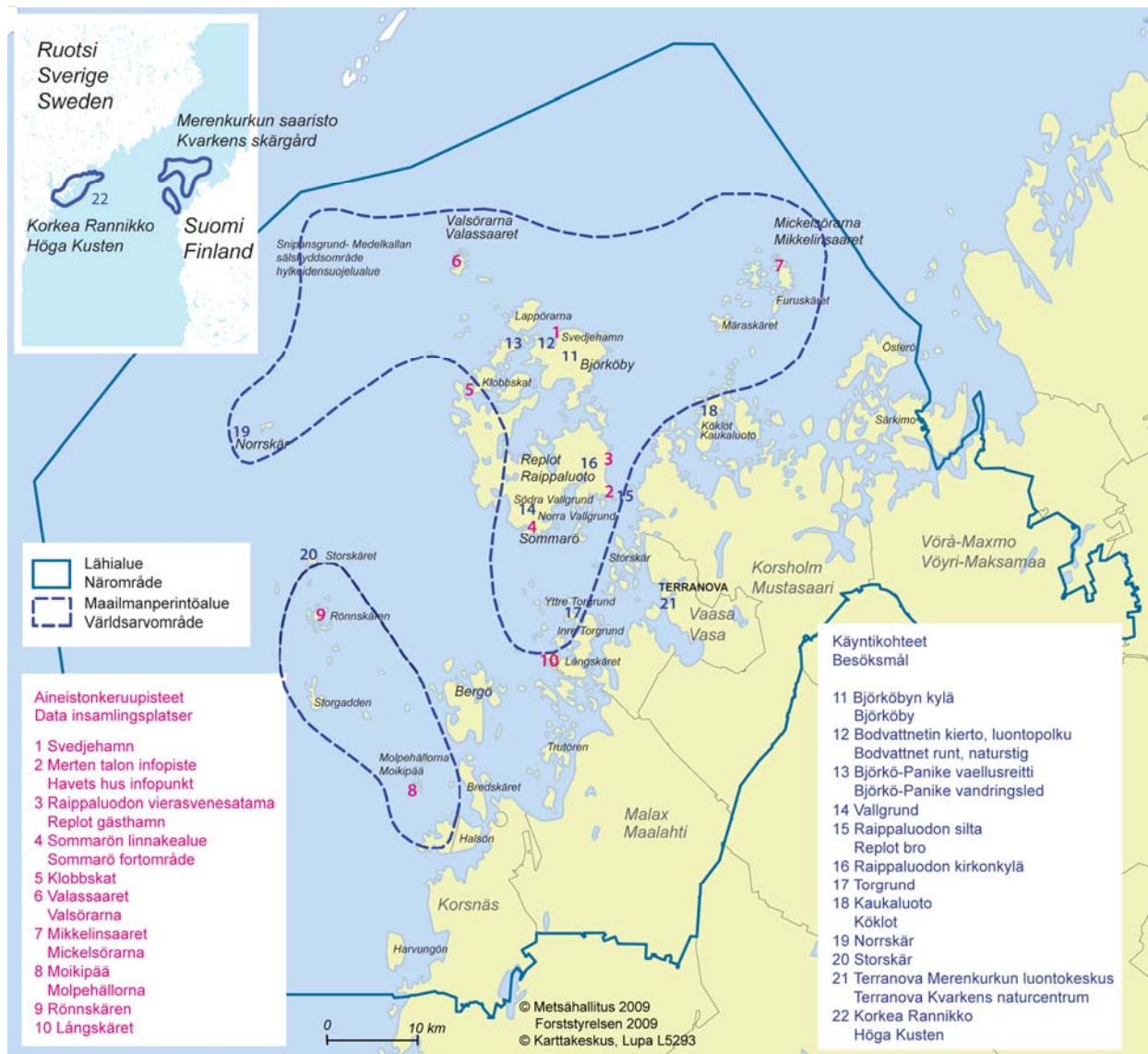
Moikipää ja Norrskär. Useimmissa ulkosaariston kohteissa on laituri veneiden kiinnitystä varten sekä muun muassa luontopolku, tulentekopaikka, jätehuolto ja käymälä. Moikipäessä ja Rönnskärenin Fäliskäretillä on myös luontoasema, jota voi vuokrata esimerkiksi leirikoulu- ja kokouskäyttöön. Viime kesien aikana Valassaarille, Mikkelinisaarille ja Moikipäälle on järjestetty maailmanperintöristeilyjä.

Metsähallituksen ja Pohjanmaan museon yhdessä ylläpitämä Merenkurkun saaristoa esittelevä luontokeskus, Terranova, sijaitsee Vaasan keskustassa Pohjanmaan museon tiloissa. Terranovassa on myös Metsähallituksen asiakaspalvelupiste. Kävijöitä palveli kesän 2009 aikana lisäksi Raippaluodon sillan kupeessa sijaitsevan Merten talon asiakaspalvelupiste. Maailmanperintöalueesta on jaettu tietoa myös Bergön saarella ja Molpen uimarannalla sijaitsevissa matkailijoita palvelevissa asiakaspalvelupisteissä.

Tarkempia tietoja Merenkurkun saariston maailmanperintöalueesta löytyy osoitteista www.kvarken.fi ja www.luontoon.fi/merenkurkku.

Taulukko 1. Merenkurkun saariston maailmanperintöaluetta kuvaavat perustiedot vuonna 2009.

MERENKURKUN SAARISTON MAAILMANPERINTÖALUE	
Perustamisajankohta	2006
Sijainti	Pohjanmaan maakunnassa, Korsnäsin, Maalahden, Mustasaaren ja Vöyri-Maksamaan kuntien sekä Vaasan kaupungin saaristoalueilla
Maailmanperintöalueen pinta-ala ja omistusolot	<ul style="list-style-type: none"> – 194 400 hehtaaria, josta 27 300 ha on maata – valtion yleisiä vesialueita 48 %, yksityisiä vesialueita 36 %, yksityisiä maa-alueita 14 %, valtion maa-alueita 1 % ja valtion yksityisiä vesialueita 1 % – 5 600 saarta ja luotoa – maapinta-ala kasvaa 100 hehtaaria vuosittain maankohoamisen ansiosta
Asukkaita	2 500
Käyntikohteet	<ul style="list-style-type: none"> – Svedjehamn – Valassaaret – Mikkelinisaarten, Moikipään ja Rönnskärenin Fäliskäretin luontoasemat, joissa rantautumismahdollisuus veneille ja mm. luontopolkuja sekä kokous- ja majoitustiloja – Sommarön linnakealueen polkuverkosto ja vartiorakennus – museoita: mm. Björköbyn kotiseutumuseo, Raippaluodon kotiseutumuseo, Granösundin kalastusmuseo – Kvicksundin alue ja Kikanbergetin luontopolku Klobbskatissa – Terranova – Merenkurkun luontokeskus Vaasan keskustassa
Matkailupalvelut	<ul style="list-style-type: none"> – luontopolkuja ja vaellusreitti – kahvila- ja ravitsemispalveluja – majoituspalveluja, mm. mökkejä – ohjelma- ja opaspalveluja – tilausvenepalveluja – maailmanperintöristeilyjä
Asutut kylät	<ul style="list-style-type: none"> – Björköby, Köklot, Norra Vallgrund, Raippaluoto, Södra Vallgrund, Söderudden

Kuva 1. Merenkurkun saariston maailmanperintöalueen ja kävijätutkimuksen lähialueen sijainnit ja rajaukset. © Metsähallitus 2010, © Karttakeskus 2010, Lupa L5293.

2.2 Aineisto ja menetelmät

Kävijätutkimuksen aineisto kerättiin 1.7.–30.9.2009. Tarkat keruupäivät ja ajankohdat arvottiin ennalta. Arvonnassa huomioitiin se, että keruupäiviä tuli olla sekä arkena että viikonloppuna. Jokaiselle keruupäivälle arvottiin tarkempi ajankohta eli se, tehtiinkö keruu aamupäivällä klo 9–14 vai iltapäivällä klo 14–19. Ulkosaariston käyntikohteissa aineistoa kerättiin myös varsinaisten haastatteluaikojen ulkopuolella (klo 19 jälkeen ja aamulla ennen klo 9). Ulkosaariston kohteisiin on vaikea päästä ja matkustuskustannukset ovat korkeat, minkä vuoksi niissä pyrittiin keräämään yhdellä kertaa mahdollisimman paljon tietoa.

Aineiston keruu päästiin aloittamaan vasta heinäkuun alussa. Tähän oli syynä se, että päätös rahoituksesta saatiin suhteellisen myöhäisessä vaiheessa keväällä ja kävijätutkimuksen suunnittelu voitiin niin ollen aloittaa kesäkuussa. Aineiston keruun suunnitteluvaiheessa suurin osa keruupäivistä päätettiin ajoittaa heinäkuulle, jotta voitiin varmistua siitä, että kävijätutkimuksen otoskoko saataisiin riittävän suureksi kesäkaudelta. Keruupäiviä tuli siten heinäkuulle yhteensä 23 päivää.

Elokuulle keruupäiviä suunniteltiin heinäkuuta vähemmän (19 päivää) ja syyskuulle ajoitettiin enää muutamia (5 päivää).

Keruupäiviä oli tutkimuksen alkuperäisessä suunnitelmassa yhteensä 45, mutta niitä lisättiin, jotta otoskoko olisi saatu suuremmaksi. Lisäykset tehtiin elokuun lopulla, kun huomattiin, ettei lomakkeita saatu kerätyksi niin paljon kuin oli etukäteen suunniteltu. Vaikka keruupäiviä lisättiin, se ei kuitenkaan lisännyt saatujen lomakkeiden kokonaismäärää merkittävästi. Keruupäiviä oli lopulta kaikkiaan 47. Tavoitteena ollut kahdeksan täytettyä lomaketta / haastattelupäivä osoittautui liian optimistiseksi ja lopuksi yhden keruupäivän keskimääräinen täytettyjen lomakkeiden määrä oli kuusi lomaketta.

Aineiston keruupaikkoja oli yhteensä yksitoista. Aineistoa kerättiin Svedjehamnissa, Raippaluodon sillan kupeessa Merten talon asiakaspalvelupisteen sisä- ja ulkopuolella, Raippaluodon vierassatamassa, Sommarön linnakealueella, Klobbskatissa, Valassaarilla, Mikkelinlaarten luontoasemalla, Moikipään luontoasemalla, Rönnskärenin Fäliskäretissä, Långskäretissä ja Björköbyn–Paniken vaellusreitillä varrella Långgrundetissa (taulukko 2). Långskäretiltä ja Björköbyn–Paniken vaellusreitillä taukopaikalta Långgrundetista ei tavoitettu kävijöitä. Näin ollen Björköby–Panike-reitillä varrelta ei lopulta kerätty aineistoa kuin yhtenä päivänä. Suunnitelmassa mukana ollut Jannen saluuna poistettiin haastattelupaikkalistalta, koska se ei sijaitse maailmanperintöalueen sisäpuolella. Jos se olisi toiminut haastattelupaikkana, olisi kysymysten tullut koskea sitä aikaa, jolloin kävijä oli maailmanperintöalueen rajojen sisäpuolella. Sen sijaan haastattelupaikaksi lisättiin Rönnskärenin Fäliskäret, jotta aineisto kattoi myös käynnit ulkosaariston kohteissa.

Taulukko 2. Vastausten jakaantuminen haastattelupaikoittain.

Haastattelupaikka	kpl	%
Merten talo	65	24
Svedjehamn	128	47
Sommarön linnakealue	11	4
Raippaluodon satama	18	7
Mikkelinlaaret	23	8
Valassaaret	10	4
Moikipää	6	2
Klobbskat	7	3
Rönnskärenin Fäliskäret	6	2
Yhteensä	274	100

Aineiston keruu suunniteltiin etukäteen, jotta kerätty aineisto vastaisi mahdollisimman hyvin maailmanperintöalueen todellisia kävijämääriä ja heidän liikkumistaan alueella. Jälkikäteen voidaan kuitenkin todeta, että vaikka keruu pyrittiin suunnittelemaan etukäteen, perustuivat eri keruupisteiden käyntimäärät hyvin karkeisiin arvioihin. Aineistoa saatiin kerättyä esimerkiksi pisteissä, joissa etukäteen arvioiden ei olisi kulkenut kävijöitä. Toisaalta kaikissa ennaltasuunnitelluissa pisteissä kävijöitä ei yksinkertaisesti onnistuttu tavoittamaan. Lisäksi aineiston keruun ollessa jo käynnissä tapahtui joitakin odottamattomia muutoksia, esimerkiksi yhdessä keruupisteessä ei suunniteltu yrityksen asiakasryhmän haastattelu onnistunut.

Tutkimuksen perusjoukkoon kuuluivat kaikki yli 15-vuotiaat maailmanperintöalueen kävijät. Kävijöitä ei aineiston keruun aikana luokiteltu maailmanperintöalueen varsinaisiin kävijöihin ja alueen sisäpuolella vakituisesti asuviin. Sen sijaan kaikille keruupisteissä liikkuneille annettiin mah-

dollisuus osallistua tutkimukseen. Lopputuloksena kävijätutkimuksen vastaajista 5 % asuu vakituisesti maailmanperintöalueen sisällä, eikä heitä voida pitää alueen varsinaisina kävijöinä. Osa maailmanperintöalueella vakituisesti asuvista vastaajista katsoikin heti kyselyn alkuvaiheessa, että lomakkeen täyttäminen oli heille luonnotonta ja hankalaa, koska he eivät osanneet määritellä, mitä senkertainen käynti tarkoitti heidän tapauksessaan. Niin ikään kaikkia alueella liikkuneita kävijöitä ei ehditty pyytää vastaamaan kävijätutkimukseen, jos haastattelija ohjasi ja auttoi juuri muita vastaajia kyselylomakkeen täytössä.

Tutkimuksen otantamenetelmänä käytettiin satunnaisotantaa. Otoksen satunnaisuus varmistettiin pyytämällä sitä henkilöä seurueesta vastaamaan, joka vietti seuraavaksi syntymäpäiviä. Jos tämä kävijä kieltäytyi, pyydettiin seuraavaa syntymäpäiviään viettävää vastaamaan kyselyyn. Kieltäytyvät vetosivat yleensä kiireeseen tai haluun jatkaa matkaa. Monet vastaajat myös pitivät kyselylomaketta pitkänä. Kaikki kieltäytymiset ja niissä ilmaistut mahdolliset syyt on haastattelija kirjannut keruupäiväkirjaan. Kaikille kyselyyn vastanneille annettiin lomakkeen täyttämisen jälkeen arvontakuponki. Arvonnan palkintoina oli yhden vuorokauden majoitus vuokramökissä ja yksi kirja.

Kävijätutkimuksen aineiston keruu toteutettiin ohjattuna kyselynä. Pääosa kyselylomakkeista on kävijöiden täyttämää (86 %). Käytännössä vastaaja itse täytti lomakkeen, mutta täyttöä oli ohjaamassa ja auttamassa tutkimushaastattelija, joka ojensi lomakkeen vastaajalle. Jos kävijä kieltäytyi täyttämästä lomaketta itse, sen täytti tarvittaessa haastattelija hänen puolestaan. Haastattelijan täyttämää lomakkeita on aineistossa yhteensä 24 kpl (9 %). Joissakin tapauksissa lomake annettiin kävijälle mukaan vastauskuoren kanssa, jotta hän sai täyttää lomakkeen omalla ajallaan ja lähettää sen jälkikäteen Metsähallitukseen postitse. Mukaan annettujen lomakkeiden tarkkaa palautusprosenttia ei ole tiedossa, koska haastattelijat eivät kirjanneet keruupäiväkirjoihin kaikkia mukaan annettuja lomakkeita. Kyselylomakkeita pyrittiin antamaan mukaan vain siinä tapauksessa, että lomakkeen palauttamisesta voitiin olla melko varmoja. Kävijän itse täyttämää ja jälkikäteen palauttamia lomakkeita on yhteensä 15. Ne on koodattu aineistoon postitse saapuneiksi erotukseksi lomakkeista, joiden täyttöä on ollut ohjaamassa haastattelija. Postitse palautetuista lomakkeista 10 on täytetty bussissa, joka oli paluumatkalla Vaasaan Metsähallituksen syyskuussa maailmanperintöalueella järjestämältä opastetulta retkeltä.

Tutkimusaineisto koostuu yhteensä 274 kyselylomakkeesta. Kaksi täytettyä lomaketta jätettiin tallentamatta ja huomioimatta analyysivaiheessa, sillä molemmat olivat erittäin puutteellisesti täytettyjä ja vastauksissa oli ristiriitaisuuksia, joita ei voitu jälkikäteen korjata. Muutoinkin aineistossa on lomakkeita, jotka on täytetty puutteellisesti. Tällöin lomake on ollut vastaajalle joko liian pitkä tai vastaaja ei ole ymmärtänyt esitettyä kysymystä haastattelijan avusta ja motivoinnista huolimatta.

Kyselylomakkeen suunnittelussa käytettiin apuna Metsähallituksen kävijätutkimuksissa vakioitua kyselylomakepohjaa, jota muokattiin Merenkurkun saariston maailmanperintöalueen tietotarpeita vastaavaksi. Vakioitu lomake yhdessä Metsähallituksen yhtenäisten otantamenetelmien kanssa mahdollistaa tulosten vertailun Metsähallituksen muihin kävijätutkimuksiin. Kyselylomake (liite 4) on neljä sivua pitkä ja koostuu 21 kysymyksestä, joista osa on moniosaisia. Lomakkeen täyttämiseen kävijältä kului 10–30 minuuttia, yleisimmin noin 20 minuuttia. Useat kävijät valittelivat kyselylomakkeen pituutta.

Vastaamiseen käytetty aika vaihteli haastattelupaikan mukaan. Etenkin ulkosaaristossa vastaajat paneutuivat lomakkeeseen ja käyttivät runsaasti aikaa täyttääkseen sen huolella. Ulkosaariston keruupisteissä yleensä myös suostuttiin täyttämään lomake. Sen sijaan esimerkiksi Merten talolla ja Klobbskatissa käynnit olivat usein nopeita ”pyrähdyksiä” ja siksi kävijät myös useammin kieltäytyivät vastaamasta tutkimukseen.

Kyselylomakkeita painettiin suomen-, ruotsin- ja englanninkielisinä. Enemmistö vastaajista on vastannut suomenkieliseen lomakkeeseen (taulukko 3). Tähän vaikutti myös se, että yksi kolmesta kävijätutkimushaastattelijasta puhui heikompaa ruotsia ja hän lähestyi kävijöitä yleensä suomen kielellä. Kävijä sai kuitenkin aina itse valita, täyttikö suomen- vai ruotsinkielisen lomakkeen. Englanninkielisen kyselylomakkeen täytössä ilmeni eniten kielestä johtuvia ongelmia. Siihen vastanneet mainitsivat, että osaan kysymyksistä oli vaikea vastata siksi, etteivät he ymmärtäneet kysymyksiä tai annettuja vastausvaihtoehtoja.

Taulukko 3. Kielten osuudet täytetyistä lomakkeista.

Lomakkeen kieli	kpl	%
Englanti	12	4
Ruotsi	80	29
Suomi	182	66
Yhteensä	274	100

Kyselylomakkeiden tiedot tallennettiin Metsähallituksen asiakasseurantatietojen hallintaan käytettävään ASTA-tietojärjestelmään. Aineiston analysoinnin tilastollisina menetelminä käytettiin suorien jakaumien tarkastelua ja kuvailevia tunnuslukuja (keskiarvo, keskihajonta, moodi, mediaani ja prosenttipisteet): Moodi on tyyppi-arvo, joka kuvaa aineiston yleisintä arvoa. Mediaani ilmaisee muuttujan keskimmäisen arvon jakaen havaintoaineiston kahteen yhtä suureen osaan. 25 %:n prosenttipiste ilmaisee sen muuttujan arvon, jonka alle sijoittuu neljäsosa havaintoaineistosta ja 75 %:n prosenttipiste puolestaan sen muuttujan arvon, jonka alle sijoittuu kolme neljäsosaa havainnoista.

Kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset vaikutukset (luku 3.2.7) laskettiin Metsätutkimuslaitoksen ja Metsähallituksen vuonna 2009 kehittämällä Paavo-sovelluksella. Paavo on yhdysvaltalaisesta Money Generation Modelista (Stynes ym. 2000, MGM2 2009) Suomen oloihin muokattu versio. Paavo hakee tarvittavat tiedot (kävijöiden rahankäyttö, alueen vuotuinen käyntimäärä) ASTAsta. Kokonaisvaikutusten laskentaa varten suojelu- ja retkeilyalueet on jaettu neljään luokkaan lähialueen asukastiheyden perusteella. Merenkurkun maailmanperintöalue kuuluu tässä tarkastelussa luokkaan taajama / tiheä asutus. Kullekin luokalle on laskettu keskimääräiset välittömien vaikutusten kertautumista kuvaavat kertoimet sekä työllisyysuhdeluvut. Apuna on käytetty Tilastokeskuksen maakunnallisista panos-tuotostaulukoista 21:lle puistolle johdettuja paikallisia panos-tuotostaulukoita.

2.3 Kyselylomakkeessa ilmenneet ongelmakohdat

Seuraavassa on yhteenveto niistä kyselylomakkeen kysymyksistä, jotka aiheuttivat vastaajille ongelmia. Erityisesti kysymykset 2 ja 3 (liite 4) olivat hankalia niille kävijöille, jotka asuivat maailmanperintöalueella tai sen lähialueella. Heitä yritettiin ohjeistaa vastaamaan siten, että käynnillä tarkoitettiin aikaväliä, joka jäi kotoa lähdön ja sinne palaamisen väliin. Joissain tapauksissa myös mökki voitiin ajatella maailmanperintöalueella käynnin lähtöpaikaksi. Maailmanperintöalueen tai lähialueen asukkaiden yöpymisiä kotona ei pyydetty laskemaan osaksi senkertaista käyntiä.

Kysymyksessä 4 vastaajat saivat itse päättää ja pohtia, laskettiinko esimerkiksi Raippaluodon tai Björköbyn kylien läpi ajaminen vierailuksi niissä vai ei. Jos kävijät vain ajoivat autolla kylän läpi,

he eivät merkinneet yleensä sitä käyntikohteeksi. Toisinaan vastaajat eivät olleet tehneet tarkkoja matkasuunnitelmia, jotta olisivat osanneet merkitä lomakkeeseen kaikki kohteet, joissa aikoivat vielä vieraillla. Kaikki vastanneet eivät tieneet vieraillemiensa paikkojen nimiä; esimerkiksi Svedjehammissa lomakkeen täyttäneistä osa ei tiennyt olevansa paikassa nimeltä Svedjehamn.

Kävijöiden motiiveja kartoittavassa kysymyksessä 8 vastaajat kritisoivat motiiveista henkistä hyvinvointia. Jotkut ihmettelivät, mitä kohdalla ajettiin takaa. Toisaalta käsitettä pidettiin myös laajempänä ja abstraktimpana muiden konkreettisempien motiivien joukossa.

Kysymystä 10 pidettiin aivan liian pitkänä ja monipuolisena. Monen mielestä olisi riittänyt, että siinä olisi keskitytty ainoastaan kartoittamaan kävijöiden mielipiteitä palveluiden ja rakenteiden laadusta. Osa kysymystä kritisoineista jättikin vastaamatta palveluiden ja rakenteiden määrää koskevaan osaan kokonaan. Määrää mittaavassa asteikossa huonona pidettiin sitä, että luku 3 tarkoitti palveluiden tai rakenteiden olevan liian suuria tai niitä on liian paljon. Eli jos kävijä antoi vastaukseksi korkeimman arvon kolme, oli palaute sävyiltään kielteistä, vaikka viereisessä palveluiden laatua mittaavassa asteikossa korkein arvo viisi merkitsi erittäin hyvää. Maiseman vaihtelevuutta koskevaa kysymystä pidettiin oudohkona. Monet veneilijät kysyivät, tarkoittivatko pysäköintipaikat heidän tapauksessaan veneiden laituri- ja pysäköintipaikkoja.

Kysymyksessä 12, jossa kysyttiin maailmanperintöalueen tärkeyttä matkan kohteena ao. käynnillä, annettiin vastauksena myös esimerkiksi aktiviteetteja tms. Koska kysymyksessä kuitenkin kysyttiin lähinnä paikannimiä, on muut kuin paikan määreet jätetty aineistoon tallentamatta.

Kaikki vastaajat eivät olleet valmiita paneutumaan tosissaan rahankäyttöä koskevaan kysymykseen, sillä se vaati ajatustyötä ja sen miettimistä, paljonko mikäkin on maksanut ja millaisia ostoksia vielä aikoo tehdä. Niin ikään monille vastaajille mainittiin vielä erikseen, että kyse on maailmanperintöalueella ja lähialueella tehtyjen sellaisten hankintojen rahankäytöstä, jotka liittyvät käyntiin maailmanperintöalueella. Vastaajat antoivat vastaukseksi myös ”noin”- lukuja tai ”enemmän vai vähemmän” kuin esimerkiksi 10 euroa.

Kysymyksessä 14 ilmeni ongelmia niiden vastaajien kanssa, jotka olivat liikkuneet alueella vuosikymmeniä. Käyntikertojen ja vuosilukujen arviointi oli heille toisinaan vaikeaa. Lisäksi osa heistä kysyi, milloin alue on liitetty Unescon maailmanperintökohteiden listalle, jotta olisivat laskeneet siitä lähtien käyntiensä määrän. Vastaajia ohjeistettiin kuitenkin ottamaan huomioon myös sitä aikaisemmat käynnit.

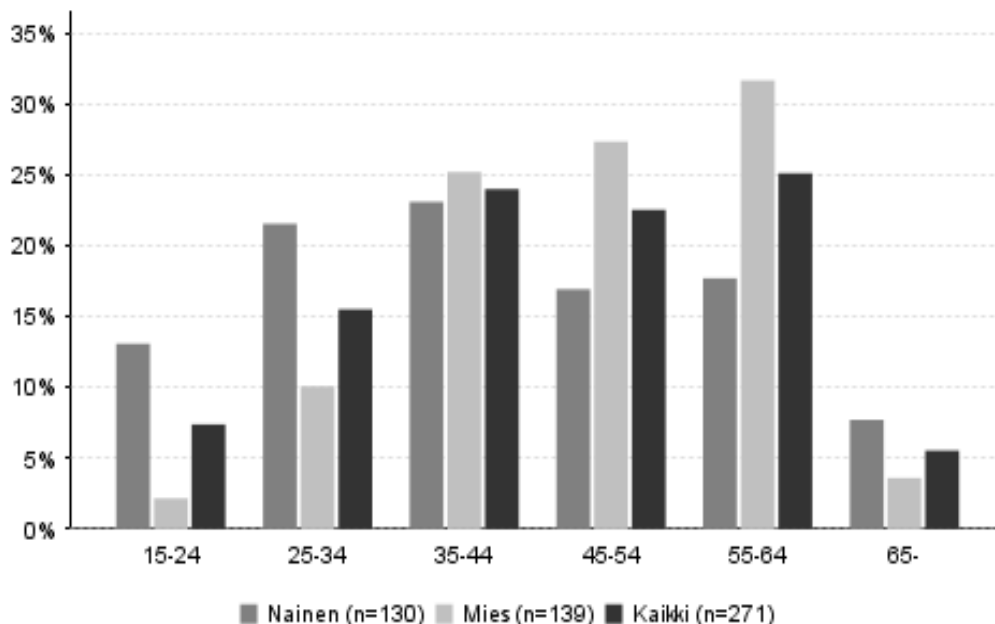
Kaikki kävijätutkimukseen vastanneet eivät osanneet vastata kysymykseen 18, jossa tiedustellaan, asuuko vastaaja maailmanperintöalueen sisäpuolella vakituisesti. Tämä johtui yksinkertaisesti siitä, että maailmanperintöalueen aluerajoja ei tunneta kovin tarkkaan. Etenkin osa myönteisistä vastauksista saattaa näin ollen olla virheellisiä. Useat kävijät luulivat, että kaikki maailmanperintöalueesta kertovat kyltit ja opasteet on sijoitettu sen aluerajojen sisäpuolelle.

3 Tulokset

3.1 Kävijärakenne

3.1.1 Kävijöiden perustiedot

Kyselyyn vastanneista 52 % oli miehiä ja 48 % naisia. Suurin osa kyselyyn vastanneista miehistä kuului ikäluokkaan 55–64-vuotiaat (kuva 4). Lähestulkoon kolme neljäsosaa kaikista vastanneista kuului ikäryhmään 35–64-vuotiaat, joten vastaajien ikäjakauma on hyvin keski-ikäpainotteinen. Yli 65-vuotiaita oli vastaajista 6 %. Vastaajista nuorin oli 17-vuotias ja vanhin 77-vuotias. Nuorimpaan ikäluokkaan, 15–24-vuotiaisiin, kuului vain 2 % kaikista vastanneista miehistä. Vastanneista naisista suurin osa oli 35–44-vuotiaita. Muutoinkin naisia oli miehiä enemmän alle 35-vuotiaissa vastaajissa, sitä vanhemmissa vastaajissa taas miehiä oli suhteellisesti naisia enemmän. Täten kyselyyn vastanneiden miesten keski-ikä on naisten keski-ikää korkeampi (taulukko 4).

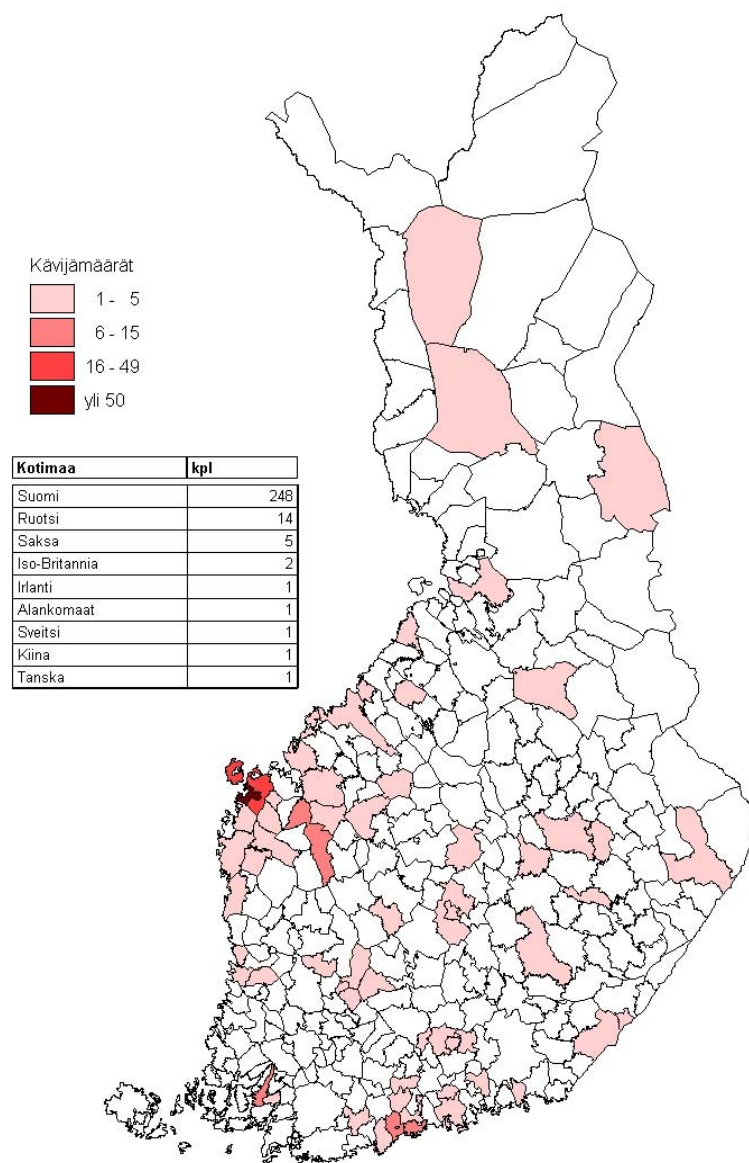
Kuva 4. Vastanneiden ikäjakauma sukupuolen mukaan Merenkurkun saariston maailmanperintöalueella vuonna 2009.

Taulukko 4. Vastanneiden ikää kuvaavat tunnusluvut sukupuolen mukaan.

Ikä	Mies	Nainen	Kaikki
Keski-ikä	48,69	41,95	45,43
län keskihajonta	11,22	14,70	13,43
Minimi-ikä	18	17	17
Maksimi-ikä	73	77	77
Moodi	61	36	54
Mediaani	49	38	47

91 % kyselyyn vastanneista oli suomalaisia ja 9 % ulkomaalaisia. Suomalaisia tuli maailmanperintöalueelle eniten Vaasasta ja Mustasaaresta, ja heidän osuutensa kaikista vastaajista oli yli 40 % (kuva 3). Myös pääkaupunkiseudulta Helsingistä ja Espoosta sekä Etelä-Pohjanmaalta vastanneita oli runsaasti. Maailmanperintöalueelle saapui useampia kävijöitä myös Pohjois- ja Keski-Pohjanmaalta, Varsinais-Suomesta, Pirkanmaalta sekä Pohjois-Savosta. Sen sijaan Kanta-Hämeestä ei tavoitettu yhtään vastaajaa.

Ulkomaisia vastaajia oli eniten Ruotsista ja Saksasta (kuva 3). Heitä oli myös Yhdistyneestä kuningaskunnasta, Irlannista, Alankomaista, Sveitsistä, Kiinasta ja Tanskasta. Ulkomaisten vastaajien kohdalla on kuitenkin huomattava, että esimerkiksi jotkut unkarilaiset ja espanjalaiset seurueet eivät osanneet vastata kyselylomakkeen kysymyksiin kieliongelmiensa takia. Näin ollen ulkomaalaiset eivät ole edustettuna aineistossa niin hyvin, kuin mitä heidän todellinen osuutensa maailmanperintöalueen kävijöistä on.

Kuva 3. Vastanneiden kotimaat (taulukko) sekä kotimaisten vastaajien määrä asuinkunnittain. © Metsähallitus 2010, © Maanmittauslaitos 1/MML/10.

Vastanneiden yleisimmät ammatilliset tutkinnot olivat ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto (28 % vastanneista) ja opistotasoinen tutkinto (28 % vastanneista; taulukko 5). Noin viidennesellä vastaajista oli alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto. 19 % oli käynyt ammattikoulun ja 5 %:lla ei ollut lainkaan ammatillista tutkintoa.

Taulukko 5. Vastanneiden ammatillinen koulutus sukupuolen mukaan.

Ammatillinen koulutus	Mies		Nainen		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Ammattikoulu	32	24	18	14	50	19
Opistotasoinen tutkinto	45	33	28	22	74	28
Alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	21	15	33	26	55	21
Ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	34	25	40	31	74	28
Ei ammatillista tutkintoa	4	3	9	7	14	5
Yhteensä	136	100	128	100	267	100

3.1.2 Kävijöiden seuruetiedot

Merenkurkun saariston maailmanperintöalueelle saavuttiin vain harvoin yksin. Huomattava enemmistö (81 % vastanneista) tuli alueelle 2–5 hengen seurueessa (taulukko 6). Myös 6 tai useamman hengen seurueessa (11 % kaikista vastanneista) tultiin useammin kuin yksin (7 % vastanneista). Yleisin seuruekoko oli 4 henkeä (taulukko 7). Jos seurueessa oli mukana alle 15-vuotiaita lapsia, oli heitä keskimäärin kaksi.

Enemmistö seurueista koostui oman perheen jäsenistä (76 %) tai ystäväistä (17 %) (taulukko 8). Pieni osa kulki alueella kerhon, yhdistyksen tai muun sellaisen kanssa, matkatoimiston tai matkanjärjestäjän ryhmässä tai työtovereiden seurassa. Todellisuudessa seurueet koostuivat usein sekä oman perheen jäsenistä, ystäväistä että sukulaisista. Tietojärjestelmään voi kuitenkin tallentaa vain yhden vastausvaihtoehdon. Jos vastaaja oli esimerkiksi ilmoittanut sekä oman perheen jäsenet että ystävät, tallennettiin järjestelmään oman perheen jäsenet, koska sitä pidettiin kuvaavampana vaihtoehtona kuin ystäviä. Liikuntaesteisiä kävijöitä maailmanperintöalueella liikkuu vähän. Tämä saattaa johtua myös liikuntaesteisille sopivien palveluiden pienestä määrästä tai siitä, ettei tieto niiden olemassaolosta ole saavuttanut mahdollisia kävijöitä.

Taulukko 6. Merenkurkun saariston maailmanperintöalueen kävijätutkimukseen vastanneiden seuruekoot.

Seurueen koko	kpl	%
Yksin	20	7
2–5 hengen seurue	221	81
6 tai useamman hengen seurue	31	11
Yhteensä	272	100

Taulukko 7. Usean hengen seurueita kuvaavia tunnuslukuja.

Muuttuja	n	Keski-arvo	Keski-haj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Seurueen koko yhteensä	252	3,8	3,58	2	2	2	4	25
Alle 15-vuotiaita	78	2,2	1,67	1	1	2	2	8
Liikuntaesteisiä	2	1,5	0,71	1	1	2	2	2
Alle 15-vuotiaiden syntymävuodet	116	2001	4,40	1994	1998	2001	2005	2009

Taulukko 8. Seurueiden koostuminen.

Seurueen koostuminen	kpl	%
Oman perheen jäsenistä	188	74
Muista sukulaisista	9	4
Ystävistä	42	17
Työtovereista	1	0
Ohjelmapalveluyrityksen asiakkaista	2	1
Kerhosta, yhdistyksestä tms.	5	2
Matkatoimiston tai muun matkanjärjestäjän ryhmä	6	2
Jostakin muusta	1	0
Yhteensä	254	100

3.2 Käynti Merenkurkun saariston maailmanperintöalueella

3.2.1 Kohteen tärkeys

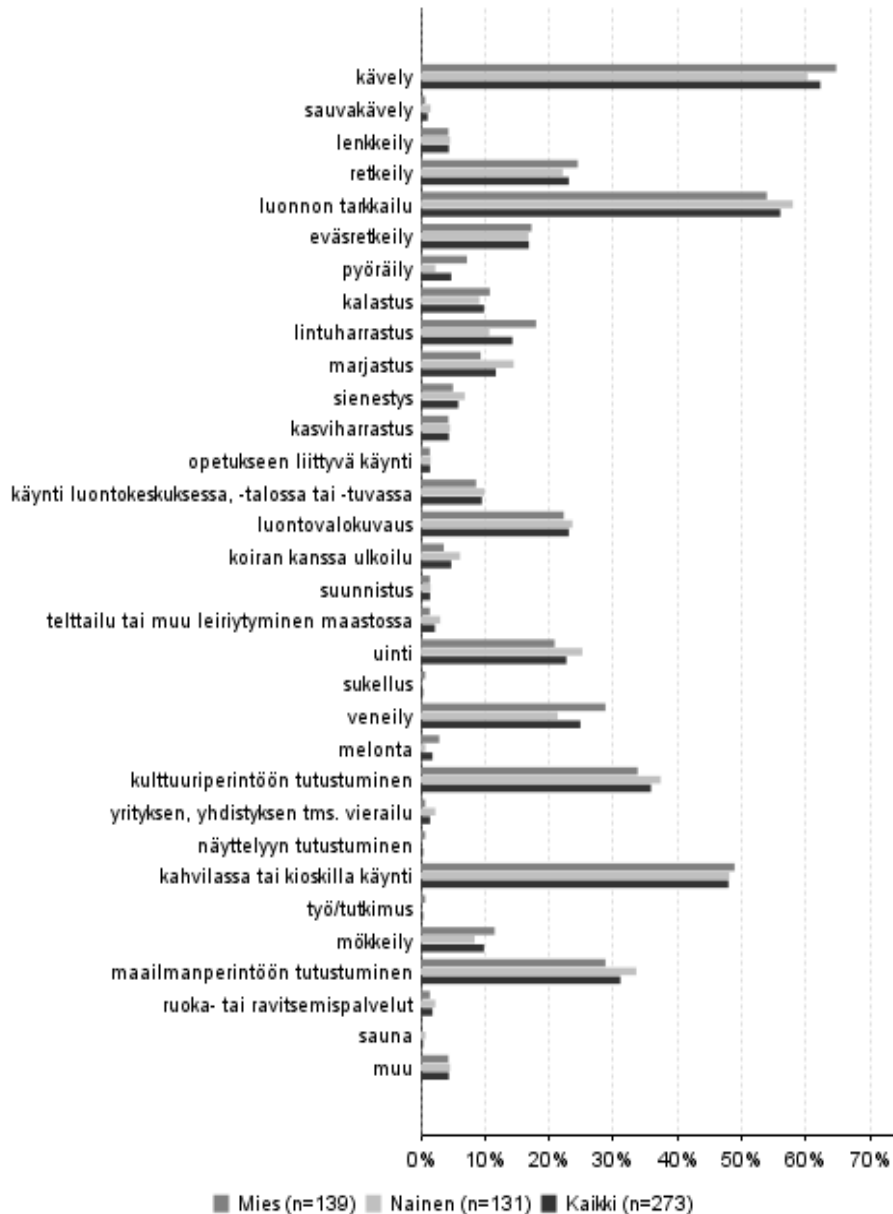
Käynti Merenkurkun saariston maailmanperintöalueella oli vastanneille useimmiten joko matkan ainoa tai tärkein kohde tai yksi suunniteltu kohde matkan varrella (taulukko 9). Tällaisten käyntien osuus kaikista maailmanperintöalueen käynneistä oli 79 %. Samaan aikaan 21 % vastanneista oli tullut alueelle suunnittelematta sitä ennalta. Muita suosittuja matkan suunniteltuja kohteita olivat Vaasa ja Vaasan seutu, Ruotsin Korkea Rannikko (Höga Kusten) sekä rannikkokaupungit Kokkola, Kalajoki ja Rauma. Vastanneiden matkan pääkohteeksi ja muiksi kohteiksi nimeämät paikat on lueteltu liitteessä 3.

Taulukko 9. Merenkurkun saariston maailmanperintöalueen tärkeys matkan kohteena.

Kohteen tärkeys	kpl	%
Matkasi ainoa tai tärkein kohde	108	41
Yksi matkasi suunnitelluista kohteista	101	38
Ennalta suunnittelematon kohde matkan varrella	54	21
Yhteensä	263	100

3.2.2 Kävijöiden ulkoilu- ja luontoharrastukset

Suosituin (63 % vastaajista) harrastus Merenkurkun saariston maailmanperintöalueella oli kävely (kuva 5). Muita tyypillisiä kävijöiden harrastuksia olivat luonnon tarkkailu (56 %), kahvilassa tai kioskillä käynti (48 %), kulttuuriperintöön (36 %) ja maailmanperintöön tutustuminen (31 %). Suhteellisen suosittuja harrastuksia olivat myös veneily, uinti, retkeily ja luontovalokuvaus. Harvemmin sen sijaan harrastettiin sauvakävelyä, tutustuttiin näyttelyyn tai oltiin alueella opetukseen liittyvissä asioissa. Etenkin opetukseen liittyvät käynnit ovat saattaneet jäädä vähäisiksi siksi, että aineistonkeruu tapahtui kesäaikaan.

Kuva 5. Vastaajien pääasialliset harrastukset tällä käynnillä Merenkurkun saariston maailmanperintöalueella.

Noin puolet vastanneista (48 %) harrasti yleisimmin 1–3 aktiviteettia käynnillään maailmanperintöalueella (taulukko 10). 4–6 aktiviteettia oli 30 %:lla vastanneista ja 22 % harrasti 7 tai useampaa aktiviteettia. Sukupuolten välillä ei ollut suuria eroja aktiviteettien lukumäärässä.

Kun kävijöitä pyydettiin nimeään tärkein tutkimusalueella harjoittamansa aktiviteetti (taulukko 11), saatiin tulokseksi, että luonnon tarkkailu oli useimmille vastanneille (18 %) kaikkein tärkein aktiviteetti. Seuraavaksi tärkeimpiä olivat maailmanperintöön tutustuminen (13 %) sekä veneily ja kävely (11 %). Etenkin maailmanperintöön tutustumisen odotettiin olevan useamman kävijän aktiviteetti alueella. Tulokseen on saattanut vaikuttaa se, että maailmanperintöön tutustuminen oli sijoitettu kysymyspatteriston loppupuolelle. Tärkeimmän aktiviteetin kohdalla maailmanperintöön tutustumisen tärkeys kuitenkin nousee esiin selvästi (taulukko 11).

Taulukko 10. Vastanneiden harrastusten lukumäärä tällä käynnillä Merenkurkun saariston maailmanperintöalueella.

Harrastusten lukumäärä	Miehet		Naiset		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
1–3 aktiviteettia	67	48	63	48	132	48
4–6 aktiviteettia	40	29	42	32	83	30
7–9 aktiviteettia	27	19	21	16	48	18
10 aktiviteettia tai enemmän	5	4	5	4	10	4
Yhteensä	139	100	131	100	273	100

Taulukko 11. Vastajien tärkeimmät harrastukset tällä käynnillä Merenkurkun saariston maailmanperintöalueella.

Tärkein harrastus	Mies		Nainen		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Luonnon tarkkailu	21	19	21	18	42	18
Maailmanperintöön tutustuminen	12	11	16	14	29	13
Veneily	18	16	8	7	26	11
Kävely	13	12	12	11	25	11
Kahvilassa tai kioskillä käynti	11	10	9	8	20	9
Kulttuuriperintöön tutustuminen	7	6	7	6	15	7
Retkeily	4	4	8	7	12	5
Mökkeily	6	5	6	5	12	5
Eväsretkeily	3	3	5	4	8	3
Kalastus	4	4	1	1	5	2
Marjastus	2	2	3	3	5	2
Uinti	1	1	4	4	5	2
Luontovalokuvaus	2	2	2	2	4	2
Koiran kanssa ulkoilu			3	3	3	1
Ruoka- tai ravitsemispalvelut	1	1	2	2	3	1
Pyöräily	1	1	1	1	2	1
Sienestys	1	1	1	1	2	1
Telttailu tai muu leiriytyminen maastossa	1	1	1	1	2	1
Muu	1	1	1	1	2	1
Sauvakävely			1	1	1	0
Lenkkeily			1	1	1	0
Sukellus	1	1			1	0
Melonta	1	1			1	0
Yrityksen, yhdistyksen tms. vierailu			1	1	1	0
Näyttelyyn tutustuminen	1	1			1	0
Työ/tutkimus	1	1			1	0
Yhteensä	113	100	114	100	229	100

3.2.3 Käyntien alueellinen jakautuminen

Kävijöiltä tiedusteltiin myös, missä maailmanperintöalueen osissa he sillä käynnillään olivat vierailleet tai aikoivat vieraila. Suurin osa vastanneista (59 %) ilmoitti joko vierailleensa tai aikovansa vieraila Raippaluodon sillalla (taulukko 12). Muita suosituimpia käyntikohteita maailmanperintöalueen sisällä olivat Svedjehamn sekä Björköbyn ja Raippaluodon kylät. Vastausten jakaumaan on voinut vaikuttaa osaltaan se, että suurin osa haastattelupäivistä oli Svedjehamnissa. Toisaalta kaikki Svedjehamnissa käyneet eivät tienneet olevansa Svedjehamn-nimisessä paikassa eivätkä myöskään tunteneet matkalla ohittamiensa kylien nimiä. Näin ollen kaikki vastaajat eivät myöskään merkinneet lomakkeeseen käyntikohteita, joiden läpi olivat ajaneet matkallaan kohti Svedjehamnia, Vallgrundia tai Klobbskatia. Vaikka Svedjehamn onkin maailmanperintöalueen suosittu käyntikohde ja toimii sekä Bodvattnet runt -luontopolun että Björköby–Panikevaellusreitit toisena lähtöpisteenä, vain osa Svedjehamnin kävijöistä lähtee retkeilyreiteille tutustumaan alueen ainutlaatuisen luontoon ja kulttuuriperintöön.

Vain pieni osa (2 %) kävijöistä oli käynyt Terranovan luontokeskuksessa, vaikka luontokeskus toimii maailmanperintöalueesta kertovana näyttelynä. Myös ulkosaaristossa sijaitsevissa kohteissa, Norrskärillä ja Rönnskärenillä / Fäliskäretillä, oli käynyt suhteellisen pieni osa vastanneista, mitä selittää osaltaan se, ettei kohteisiin ole julkisia eikä säännöllisiä kulkuyhteyksiä. Sen sijaan on mielenkiintoista huomata, että osa vierailijoista käy Merenkurkun saariston käynnin yhteydessä myös Ruotsin Korkealla Rannikolla. Muina käyntikohteinaan, joita ei ollut listattu valmiiksi kysymyksessä, vastaajat ilmoittivat mm. Raippaluodon sataman (5 mainintaa), Raippaluodon uimarannan, Granskärin, Björköbyn kotiseutumuseon (Mårtes) ja Granösundin kalastusmuseon.

Taulukko 12. Käyntien alueellinen jakautuminen Merenkurkun saariston maailmanperintöalueella. Käynnillä oli mahdollista vieraila useammassa paikassa.

Käyntikohde	kpl	%
Muualla	9	3
Björköbyn kylä	112	41
Svedjehamn	141	51
Botvattnetin kierto -luontopolku	47	17
Björköby–Panike-vaellusreitti	23	8
Klobbskat	26	9
Sommarön linnakealue	30	11
Vallgrund	43	16
Raippaluodon silta	162	59
Merten Talon infopiste	54	20
Raippaluodon kylä	87	32
Kaukaluoto	9	3
Mikkelinsaaret	34	12
Valassaaret	19	7
Norrskär	6	2
Moikipää	8	3
Rönnskären / Fäliskäret	12	4
Terranova – Merenkurkun luontokeskus (Vaasassa)	6	2
Höga Kustenin maailmanperintöalue (Ruotsissa)	9	3
Vastanneita yhteensä	274	

3.2.4 Käynnin kesto ja toistuvuus

Enemmistö kyselyyn vastanneista (59 %) oli vierailut Merenkurkun saariston maailmanperintöalueella aiemmin (taulukko 13). 41 % vastanneista vieraili alueella ensi kertaa. Naisista oli ensi-vierailulla 10 % suurempi osuus kuin miehistä.

Ne vastaajat, jotka ilmoittivat käyneensä maailmanperintöalueella viimeisen viiden vuoden aikana, ovat käyneet siellä keskimäärin 44 kertaa (taulukko 14). Tosin puolet vastanneista oli käynyt korkeintaan seitsemän kertaa. Keskiarvon nostaa suureksi se, että suurin ilmoitettu vierailujen määrä oli 500. Tämä vastaaja on todennäköisesti ollut alueella säännöllisesti vieraileva mökinomistaja tai maailmanperintöalueella vakituisesti asuva henkilö.

Taulukko 13. Käyntien toistuvuus Merenkurkun saariston maailmanperintöalueella.

Käynnin toistuvuus	Miehet		Naiset		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Ensikertaa alueella	45	36	52	46	98	41
Käynyt aikaisemmin	81	64	60	54	143	59
Yhteensä	126		112		241	

Taulukko 14. Aiemmin Merenkurkun saariston maailmanperintöalueella käyneiden käyntien keskiarvot ja tunnusluvut viimeisten viiden vuoden aikana.

Aikaisemmat käyntikerrat	n	Keski-arvo	Keskihaj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Käynnit viimeisen 5 vuoden aikana	143	44,4	100,49	0	3	7	25	500

Kävijöistä 70 % oli päiväkävijöitä, toisin sanoen he eivät yöpyneet maailmanperintöalueella (taulukko 15). Päiväkävijät viettivät alueella keskimäärin 3,4 tuntia. Maailmanperintöalueella yöpyneitten määrä kaikista alueen kävijöistä on 30 %. Miehet yöpyivät alueella jonkin verran naisia useammin. Yöpyjät viettivät alueella keskimäärin 8,5 vuorokautta. Pisin yöpyjän ilmoittama oleskelu oli 100 vuorokautta, ja se nostaa yöpymisvuorokausien keskiarvoa. Puolet yöpyneistä vastaajista viipyi alueella korkeintaan 2 vuorokautta.

Kun tarkasteluun otetaan mukaan myös maailmanperintöalueen lähialue, on päiväkävijöiden osuus vastanneista pienempi kuin yöpyjien osuus (36 % ja 64 %; taulukko 16). Ne kävijät, jotka eivät yöpyneet maailmanperintöalueella eivätkä sen lähialueella, viettivät niillä yhteensä 4,2 tuntia. Lähialueella yöpyneet viettivät puolestaan maailmanperintöalueella lähialueineen yhteensä keskimäärin 6,9 vuorokautta. Lähialueella yöpymisvuorokausien maksimiarvo on 100, mikä nostaa yöpymisvuorokausien keskiarvoa – puolet lähialueella yöpyneistä vastaajista yöpyi korkeintaan 3 vrk. 100 yöpymisvuorokautta maailmanperintöalueen lähialueella oli viettänyt kävijä, joka asusti koko kesän lähialueella sijaitsevassa mökissään.

Taulukko 15. Päiväkävijöiden ja yöpyjien osuudet ja käynnin kesto Merenkurkun saariston maailmanperintö-alueella.

Kävijäryhmä	n	Osuus %	Käynnin kesto (yöpyjillä vrk, päiväkävijöillä h)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	183	70	3,4	3	2	0	12
Miehet	88	48	3,3			0	12
Naiset	94	51	3,5			0	12
Yöpyjät	77	30	8,5	2	2	1	100
Miehet	47	61	5,1			1	30
Naiset	28	36	14,9			1	100
Yhteensä	260						

Taulukko 16. Päiväkävijöiden ja yöpyjien osuus ja käynnin kesto Merenkurkun saariston maailmanperintö-alueella ja sen lähialueella yhteensä.

Kävijäryhmä	n	Osuus %	Käynnin kesto (yöpyjillä vrk, päiväkävijöillä h)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	70	36	4,2	4	2	1	11
Miehet	36	51	3,9			2	8
Naiset	34	49	4,5			1	11
Yöpyjät	126	64	6,9	3	1	1	100
Miehet	61	48	6,5			1	100
Naiset	63	50	7,5			1	90
Yhteensä	196						

Maailmanperintöalueella yöpyneiden yleisimmät majoitustavat olivat vene ja oma mökki (taulukko 17). Omassa mökissä majoituttiin keskimäärin pisimpään. Vuokramökissä ja asuntoautossa tai -vaunussa majoittui suunnilleen yhtä moni vastannut. Tosin vuokramökissä majoituttiin suhteellisesti pidempään (keskimäärin 5,2 vrk) kuin veneessä (keskimäärin kolme vuorokautta). Muutama vastaaja majoittui maailmanperintöalueella myös omassa majoitteessa ja vakituudessa asunnossa.

Maailmanperintöalueen lähialueella yöpyneiden yleisimmät majoittautumismuodot olivat hotelli ja vakituinen asunto (taulukko 18). Myös asuntoautossa tai -vaunussa ja omassa mökissä majoituttiin muutama. Vastanneet majoittautuivat keskimäärin pisimpään omassa mökissä (30 vrk) ja vakituudessa asunnossa (11 vrk), kun taas hotellissa yövyttiin kaikista lyhimpään (1,5 vrk). Muualla kuin omassa mökissä yöpymiset olivat melko lyhyitä, keskimäärin 1–4 vuorokautta.

Taulukko 17. Merenkurkun saariston maailmanperintöalueella yöpyneiden majoitustavat ja yöpymisvuorokaudet.

Yöpymistapa	n	Keskiarvo	Keskihaj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Vuokramökissä	11	5,2	8,38	1	1	3	4	30
Omassa mökissä	24	20,5	28,31	1	3	10	25	100
Asuntoautossa tai -vaunussa	13	1,4	0,65	1	1	1	2	3
Omassa majoitteessa (laavu, telta tms.)	1	1,0		1	1	1	1	1
Veneessä	28	3,0	2,80	1	1	2	3	14
Vakituudessa asunnossa	1	1,0		1	1	1	1	1
Muualla	4	1,8	0,96	1	1	2	2	3

Taulukko 18. Maailmanperintöalueen lähialueella yöpyneiden majoitustavat ja yöpymisvuorokaudet.

Yöpymistapa	n	Keski-arvo	Keski-haj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Hotellissa	26	1,5	0,71	1	1	1	2	3
Vuokramökissä	5	5,6	8,14	1	1	2	4	20
Omassa mökissä	7	30,1	33,94	2	8	15	45	100
Asuntoautossa tai -vaunussa	12	2,0	2,00	1	1	1	2	8
Omassa majoitteessa (laavu, teltta tms.)	1	3,0		3	3	3	3	3
Veneessä	3	3,7	2,52	1	1	4	6	6
Vakituisessa asunnossa	20	11,1	20,22	1	3	4	9	90
Muulla	8	2,4	1,41	1	1	2	4	4

3.2.5 Saapuminen alueelle

Kävijätutkimuksen aineistonkeruun aikana heinä-syyskuussa suurin osa tutkimukseen vastanneista (66 %) saapui tutkimusalueelle suomalaisten suosiman lomakuukauden heinäkuun aikana (taulukko 19). Elokuulle ajoittui noin neljännes kaikista saapumisista ja syyskuulle vielä 7 %. Säätsuosivat kävijöitä lähes koko heinä- ja elokuun ajan, mutta kävijämäärissä todettiin selvä lasku elokuussa peruskoulujen lukuvuoden alkaessa. Elo- ja syyskuussa käynnit maailmanperintöalueella keskittyivät viikonloppuihin. Ne lomakkeet, joihin saapumis- ja vastauspäivämäärää ei ollut merkitty eikä saapumisaikakysymykseen ollut vastattu, on koodattu asiakastietojärjestelmään saapuneiksi ja vastatuiksi vasta joulukuussa.

Saapuminen Merenkurkun saariston maailmanperintöalueelle ajoittui viikon sisällä yleisimmin sunnuntaille (20 %), keskiviikolle (19 %) ja maanantaille (16 %; taulukko 20). Vähiten saapumisia oli yllättäen lauantaisin (6 %). Oletusarvona kävijätutkimusta suunniteltaessa oli, että maailmanperintöalueella on vilkkainta viikonloppuisin.

Taulukko 19. Saapuminen Merenkurkun saariston maailmanperintöalueelle ja kyselyyn vastaaminen kuukausittain.

Kuukausi	Saapumispvm		Vastauspvm	
	kpl	%	kpl	%
Kesäkuu	5	2		
Heinäkuu	182	66	178	65
Elokuu	66	24	74	27
Syyskuu	20	7	20	7
Joulukuu	1	0	2	1
Yhteensä	274	100	274	100

Taulukko 20. Saapuminen Merenkurkun saariston maailmanperintöalueelle ja vastaaminen viikonpäivittäin.

Viikonpäivä	Saapumispvm		Vastauspvm	
	kpl	%	kpl	%
Maanantai	51	19	45	16
Tiistai	45	16	42	15
Keskiviikko	45	16	51	19
Torstai	36	13	36	13
Perjantai	32	12	28	10
Lauantai	9	3	16	6
Sunnuntai	56	20	56	20
Yhteensä	274	100	274	100

Yleisin kulkuneuvo alueelle matkustettaessa oli henkilöauto (taulukko 21). 73 % vastaajista on käyttänyt henkilöautoa jossain vaiheessa matkatessaan joko kotoa tai mökiltä maailmanperintö-alueelle. Muita käytetyimpiä kulkuneuvoja olivat matkavene, jossa on makuupaikkoja (14 %) ja henkilöauto, johon on kytketty asuntovaunu tai matkailuauto (10 %). Yksi vastaaja kertoi saapuneensa alueelle kävelen. Myös yleisin viimeiseksi käytetty kulkuneuvo oli henkilöauto (taulukko 22). Viimeiseksi ja matkan aikana muutoin käytettyjen kulkuneuvojen osuudet poikkeavat toisistaan vähän.

Taulukko 21. Kulkuneuvot, joita vastanneet ovat käyttäneet matkallaan Merenkurkun saariston maailmanperintöalueelle. Matkan aikana on voitu käyttää useampaa kulkuneuvoa.

Kulkuneuvo	kpl	%
Henkilöauto	199	73
Henkilöauto ja asuntovaunu tai matkailuauto	26	10
Linja-auto	6	2
Tilausbussi (ryhmämatka)	10	4
Juna	9	3
Lentokone	5	2
Moottoripyörä	4	1
Polkupyörä	2	1
Pienvene	16	6
Matkavene, jossa makuupaikkoja	38	14
Kanootti, kajakki tai soutuvene	1	0
Reittivene tai -alus	1	0
Tilausvene tai -alus	4	1
Risteilyvene tai -alus	3	1
Jokin muu	1	0
Vastanneita yhteensä	271	

Taulukko 22. Vastanneiden viimeiseksi käyttämä kulkuneuvo matkalla Merenkurkun saariston maailmanperintöalueelle.

Viimeisin kulkuneuvo	kpl	%
Henkilöauto	165	66
Henkilöauto ja asuntovaunu tai matkailuauto	22	9
Linja-auto	1	0
Tilausbussi (ryhmämatka)	10	4
Moottoripyörä	4	2
Polkupyörä	1	0
Pienvene	9	4
Matkavene, jossa makuupaikkoja	33	13
Tilausvene tai -alus	2	1
Risteilyvene tai -alus	3	1
Yhteensä	250	100

3.2.6 Kävijöiden rahankäyttö ja arvio sen paikallistaloudellisista vaikutuksista

Maailmanperintöalueen kävijöiden rahankäytöstä aiheutuvien paikallistaloudellisten vaikutusten arvioimiseksi tarvitaan tiedot kokonaiskäyntimäärästä ja kävijöiden rahankäytöstä. Merenkurkun maailmanperintöalueen kokonaiskäyntimääräarvion määrittämisessä on käytetty apuna Tiehallinnolta saatuja tietoja Raippaluodon sillan liikennemäärästä sekä Raippaluodon sillan ylittäneiden ajoneuvojen kuljettajille vuonna 2006 tehdyn määräraippaluodon tuloksia. Sillan ulkopuolelta maailmanperintöalueelle saapuvien määrä on arvioitu erikseen. Näiden tietojen pohjalta arviona on, että Merenkurkun saariston maailmanperintöalueen käyntimäärä vuonna 2009 oli 200 000 käynnin luokkaa. On kuitenkin huomattava, että maailmanperintöalueen kokonaiskäyntimäärien laskentatapa ja sitä kautta tieto kävijöiden rahankäytön paikallistaloudellisista vaikutuksista tulevat tarkentumaan vuoden 2010 aikana. Tässä hyödynnettyä kokonaiskäyntimäärien arviota ja arviota kävijöiden rahankäytön paikallistaloudellisista vaikutuksista ei tule ottaa absoluuttisina tuloksina, vaan suuntaa-antavina arvioina, jotka tarkentuvat vielä vuoden 2010 aikana.

Kävijöiden rahankäytön ja sen paikallistaloudellisten vaikutusten arvioimiseksi vastaajia pyydettiin ilmoittamaan kulut, jotka liittyivät tähän käyntiin maailmanperintöalueella ja sen lähialueella (liite 4 ja kuva 1 sivulla 10). Keskimäärin kävijät kuluttivat maailmanperintöalueella ja sen lähialueella rahaa 89 €/ käynti (taulukko 23). Majoittuvat kuluttivat 147 €/ käynti, mikä on huomattavasti enemmän kuin päiväkävijöiden kulutus (15 €/ käynti). Kotimaiset matkailijat kuluttivat keskimäärin 66 € käynti, ulkomaiset matkailijat keskimäärin 120 € käynti. Maailmanperintöalueen lähialueen asukkaat kuluttivat keskimäärin 118 € käynti vieraillessaan maailmanperintöalueella. Paikallistaloudellisten vaikutusten arvioinnissa käytettyjä käsitteitä on määritelty taulukossa 24.

Taulukko 23. Rahankäyttö (sis. ALV) matkailijaryhmittäin ja oleskelun keston mukaan Merenkurkun saariston maailmanperintöalueella ja sen lähialueella.

	Kaikki	Majoittujat	Päiväkävijät
Kaikki kävijät	n = 229	n = 129	n = 99
Keskimääräinen kulutus (€)	89	147	15
Kotimaiset matkailijat	n = 112	n = 80	n = 32
Keskimääräinen kulutus (€)	66	86	17
Ulkomaiset matkailijat	n = 20	n = 16	n = 4
Keskimääräinen kulutus (€)	120	148	—*
Lähialueen asukkaat	n = 89	n = 27	n = 61
Keskimääräinen kulutus (€)	118	356	15

* havaintojen määrä (n) < 10, jolloin rahankäyttöä ei arvioin epäluotettavuuden vuoksi ilmoiteta.

Taulukko 24. Paikallistaloudellisten vaikutusten arviointiin liittyviä käsitteitä ja niiden määritelmiä.

Käsite	Määritelmä
Kokonaistulovaikutukset	Kävijöiden rahankäytöstä lähialueelle syntyvät välittömät ja välilliset tulovaikutukset.
Kokonaistyöllisyysvaikutukset	Kävijöiden rahankäytöstä lähialueelle syntyvät välittömät ja välilliset henkilötyövuodet.
Kotimaiset matkailijat	Kohteen lähialueen ulkopuolelta Suomesta tulevat kävijät.
Paikalliset kävijät	Lähialueella asuvat kävijät.
Majoittujat	Kohteessa tai sen lähialueella vähintään yhden yön majoittuneet kävijät.
Päiväkävijät	Kävijät, jotka eivät ole yöpyneet kohteessa tai sen lähialueella.
Välittömät vaikutukset	Kävijöiden rahankäytöstä aiheutuvat välittömät tulo- ja työllisyysvaikutukset lähialueen yrityksissä.
Välilliset vaikutukset	Välittömät vaikutukset kertautuvat välillisiksi vaikutuksiksi, kun välitöntä tuloa saavat yritykset ostavat muilta lähialueen yrityksiltä tuotteita ja palveluita sekä maksavat tuloa työntekijöille, jotka käyttävät tulonsa tuotteiden ja palveluksien ostoon lähialueella. Osa välillisistä vaikutuksista vuotaa alueen ulkopuolelle.

Maailmanperintöalueen kävijöiden rahankäytön kokonaistulovaikutus vuonna 2009 oli noin 13 miljoonaa euroa ja työllisyysvaikutus 156 henkilötyövuotta (taulukko 25). Nämä luvut kuvaavat kävijöiden rahankäytöstä maailmanperintöalueelle ja sen lähialueelle syntyneitä välittömiä ja välillisiä tulovaikutuksia ja niihin kytkeytyneitä työpaikkoja vuonna 2009. Ne eivät siis kuvaa tutkimusalueen kokonaisarvoa.

Menolajeittain tarkasteltuna kävijät kuluttivat eniten rahaa ruoka- ja muihin vähittäiskauppaostuksiin sekä kahvila- ja ravintolaostuksiin. Niillä on myös suurimmat tulo- ja työllisyysvaikutukset. On kuitenkin huomattava, että majoittumiseen kulutetulla rahalla on suhteellisesti suuremmat tulo- ja työllisyysvaikutukset kuin ruoka- ja muihin vähittäiskauppaostuksiin tai kahvila- ja ravintolaostuksiin käytetyllä.

Taulukko 25. Merenkurkun saariston maailmanperintöalueen kävijöiden rahankäyttö ja paikallistaloudelliset vaikutukset menolajeittain maailmanperintöalueella ja sen lähialueella (n = 229).

Menolaji	rahankäyttö (€ sis. ALV)	Tulovaikutus (€ ilman ALV)	Työllisyysvaikutus (htv)
Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset	18,75	230 997	4
Paikallismatkojen kustannukset	0,60	110 079	1
Ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	43,43	2 493 547	40
Kahvila- ja ravintolaostokset	14,57	2 535 297	46
Majoittuminen	6,03	1 110 294	20
Ohjelmalvelut ¹	3,89	716 649	8
Muut menot ²	2,01	308 785	5
Välittömät vaikutukset yhteensä		7 505 647	123
Välilliset vaikutukset		5 471 535	33
Kokonaisvaikutukset		12 977 182	156

¹ Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin.

² Muut menot, esim. kalastus- metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat.

Tuloksissa ei voida erottaa maailmanperintöalueen osuutta muista lähialueen matkailullisista vetovoimatekijöistä. Maailmanperintöalueen merkitys paikallistaloudellisten vaikutusten tuottajana tarkentuu, kun tuloksia tarkastellaan kyselyyn vastanneiden matkakohdepäätöksen perusteella. Niiden kävijöiden, joille maailmanperintöalue oli matkan ainut ja tärkein kohde, rahankäytön tulovaikutukset olivat 3,1 miljoonaa euroa ja työllisyysvaikutukset 36 henkilötyövuotta (taulukko 26). Maailmanperintöalueen kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset vaikutukset ovat vähintään tämän suuruisia, jos alueen kokonaiskäyntimäärä ylittää 200 000 käyntiä vuodessa.

Taulukko 26. Maailmanperintöalueen kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset vaikutukset vastanneiden matkakohdepäätöksen mukaan (n = 226).

Menolaji	Tärkein kohde n = 96		Yksi monista kohteista n = 87		Ennalta suunnittelematon n = 43		Yhteensä n = 226	
	Tulo- vaikutus (€ ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€ ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€ ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€ ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	53 906	0,9	67 342	1,1	31 045	0,5	152 294	2,5
Paikallisliikenne ²	41 522	0,4	51 699	0,5	18 319	0,2	111 540	1,2
Ruoka- ja vähittäiskaup- paostokset	369 002	5,9	386 061	6,2	242 079	3,9	997 141	16,1
Kahvila ja ravintola	616 378	11,1	996 727	18,0	563 190	10,2	2 176 296	39,3
Majoittuminen	297 575	5,4	516 448	9,3	290 655	5,3	1 104 678	20,0
Ohjelmalvelut ³	384 283	4,0	58 552	0,6	242 619	2,6	685 454	7,2
Muut menot ⁴	18 739	0,3	62 463	1,0	27 257	0,4	108 459	1,7
Välittömät vaikutukset yhteensä	1 781 406	28	2 139 292	37	1 415 164	23	5 335 862	88
Välilliset vaikutukset	1 276 657	8	1 628 861	10	1 039 491	6	3 945 009	24
Kokonaisvaikutukset⁵	3 058 063	36	3 768 153	47	2 454 655	29	9 280 871	112

¹ Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

² Paikallismatkojen, kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset

³ Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

⁴ Muut menot, esim. kalastus- metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

⁵ Tarkasteltaessa vaikutuksia kävijäsegmenteittäin kokonaisvaikutukset vaihtelevat verrattuna segmenttoimattomaan aineistoon. Tämä johtuu käytettävissä olevien vastausten määrän vaihtelusta.

3.2.7 Tietolähde

Suurimmalla osalle (40 %) kävijätutkimukseen vastanneista Merenkurkun saariston maailmanperintöalue oli entuudestaan tuttu (taulukko 27). Kolmannes vastaajista (33 %) oli saanut tietoa alueesta esitteistä tai oppaista ja melkein yhtä usea (31 %) oli kuullut alueesta tuttavilta, ystäviltä tai sukulaisilta. Myös TV- ja radio-ohjelmat sekä lehtiartikkelit (24 %) olivat toimineet tärkeinä tiedonvälityskanavina. Harvemmin sen sijaan alueesta haettiin tietoa internetsivuilta tai alueen yrityksistä tai kirjoista ja kartoista. Muina tietolähteinä kävijät mainitsivat muun muassa maailmanperintöalueen hallinnasta vastaavat tahot sekä alueen muut matkailijat tai käyntikohteet.

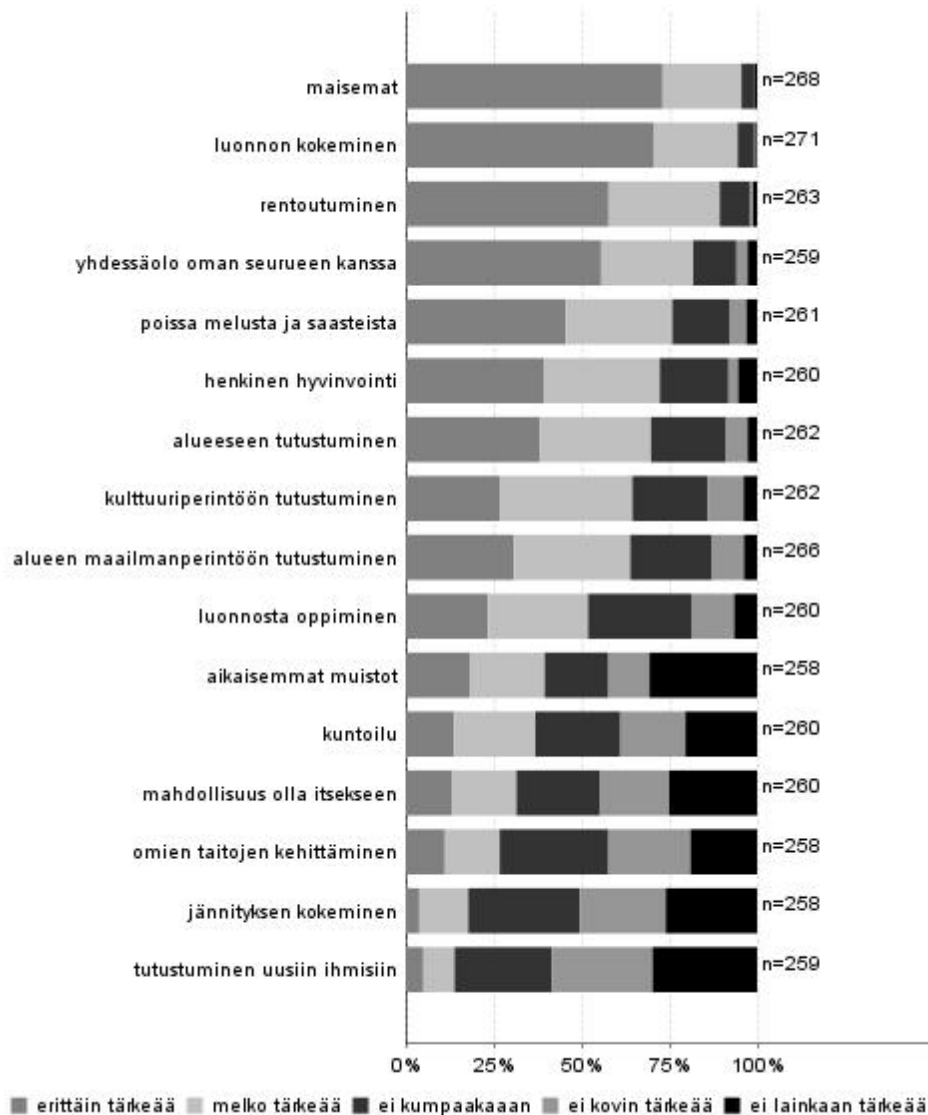
Taulukko 27. Vastanneiden tietolähteet Merenkurkun saariston maailmanperintöalueesta.

Tietolähde	kpl	%
Metsähallituksen luontokeskuksesta tai asiakaspalvelupisteestä	47	18
Tuttavilta, ystäviltä tai sukulaisilta	81	31
Metsähallituksen www-sivuilta (www.metsa.fi, www.luontoon.fi tai www.merenkurkku.fi)	38	15
Muilta www-sivuilta	29	11
Esitteistä tai oppaista (retkeilyopas ym.)	86	33
TV / radio-ohjelmista tai lehtiartikkeleista	63	24
Seudun matkailutoimistosta tai matkailuinfosta	27	10
Alueen yrityksiltä (esim. ohjelmapalvelut, majoitus)	11	4
Paikka on minulle entuudestaan tuttu	102	40
Kirjoista	1	0
Kartoista	1	0
En osaa sanoa	1	0
Muualta	11	4
Vastanneita yhteensä	258	

3.3 Kävijättyytyväisyys

3.3.1 Käynnin tarkoitus

Tärkeimmäksi virkistysmotiivikseen Merenkurkun saariston maailmanperintöalueella kävijät mainitsivat maisemat, luonnon kokemisen, rentoutumisen, yhdessä olon oman seurueen kanssa ja mahdollisuuden olla pois melusta ja saasteista (kuva 6). Niin ikään henkinen hyvinvointi sekä alueeseen ja sen kulttuuriperintöön ja maailmanperintöön tutustuminen oli yli puolelle vastanneista tärkeää. Vähemmän merkitti jännityksen kokeminen ja tutustuminen uusiin ihmisiin.

Kuva 6. Vastanneiden virkistysmotiivit Merenkurkun saariston maailmanperintöalueella.

3.3.2 Kävijöiden mielipiteet alueesta, palveluista ja ympäristön laadusta

Kävijöiden mielipiteitä maailmanperintöalueen palveluista ja ympäristöstä mitattiin asteikolla 1–5. Palveluiden laatua vastanneet pitivät pääsääntöisesti hyvänä (taulukko 28). Hajontaa vastauksissa on melko vähän. Palveluista ja rakenteista arvioitiin useimmin yleistä siisteyttä, maiseman vaihtelevuutta, pysäköintipaikkoja ja tiestöä. Vähiten vastaajat käyttivät ja arvioivat polttopuita (25 % vastaajista) ja tulentekopaikkoja (36 % vastaajista).

Kävijät olivat maailmanperintöalueella tyytyväisimpiä maiseman vaihtelevuuteen, yleiseen siisteyteen ja pysäköintipaikkojen laatuun. Näitä ympäristötekijöitä ja palveluita piti yli 70 % vastanneista hyvinä tai erittäin hyvinä. Melko hyvinä pidettiin palveluista ja ympäristötekijöistä yleistä turvallisuutta, kulttuuriperintökohteita ja Merten talon asiakaspalvelupisteen palveluita. Viimeksi mainittuja käytti 37 % vastanneista. Useimmin arvioitiin laadultaan erittäin hyväksi Merten talon asiakaspalvelupisteen palvelut (40 % vastanneista), maiseman vaihtelevuus (38 %) ja pysäköintipaikat (33 %).

Kävijät suhtautuivat keskimäärin kriittisimmin erityistarpeiden huomioon ottamiseen ja tienvarsien levähdyspaikkoihin. Erityistarpeiden huomioon ottamista arvioi 38 % ja tienvarsien levähdyspaikkoja puolet vastaajista. Molempien palveluiden laatua pidettiin keskimäärin keskinkertaisena.

Taulukko 28. Merenkurkun saariston maailmanperintöalueen palveluiden käyttö ja laadun arviointi vuonna 2009 (1 = erittäin huono, ...5 = erittäin hyvä).

Palvelu tai ympäristötekijä	Käytännyt ja arvioinut		Arviointi, %					Keski-arvo	Ei käytännyt n
	n	%	erittäin huono	melko huono	keskinkertainen	melko hyvä	erittäin hyvä		
Pysäköintipaikat	222	83	2	2	26	37	33	4,0	44
Tiestö	219	82	4	8	33	44	11	3,5	43
Reittien opastetaulut	183	69	2	4	30	47	16	3,7	71
Polku- ja/tai latureitistö	118	44	1	6	34	39	20	3,7	132
Polku- ja/tai latuviitoitukset	113	42	1	11	36	36	16	3,6	134
Tulentekopaikat ja laavut	97	36	4	12	30	37	16	3,5	152
Polttopuut tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla	68	25	4	13	35	31	16	3,4	177
Yleisökäymälät	125	47	4	15	41	26	14	3,3	127
Jätehuollon toteutus ja ohjaus	114	43	4	17	37	31	12	3,3	133
Erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	102	38	5	17	46	26	6	3,1	140
Laiturit	133	50	2	9	29	38	22	3,7	111
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmapalvelut)	169	63	2	9	26	44	19	3,7	77
Reittien ja rakenteiden turvallisuus	139	52	1	8	33	46	12	3,6	107
Yleinen turvallisuus	197	74	1	5	24	46	24	3,9	53
Yleinen siisteys	239	90	0	3	18	50	28	4,0	14
Maiseman vaihtelevuus	234	88	0	2	15	44	38	4,2	18
Kulttuuriperintökohteet	167	63	2	4	23	55	17	3,8	75
Ennakkoinformaatio maailmanperintöalueesta	187	70	3	9	25	39	24	3,7	58
Tienvarsien levähdyspaikat	133	50	10	8	41	32	8	3,2	115
Merten Talon infopisteen palvelut	99	37	9	2	22	26	40	3,9	148
Jokin muu	6	2	67	17	17	0	0	1,5	2
Vastanneita yhteensä	267								

81 % vastanneista oli joko melko tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä maailmanperintöalueen palveluiden määrään kokonaisuudessaan (taulukko 29).

Keskimäärin tyytyväisimpiä oltiin tiestön, kulttuuriperintökohteiden sekä polku- ja latureitistön määrään (taulukko 30). Jopa 90 % vastanneista piti tiestön määrää sopivana. Myös pysäköintipaikkojen ja Merten talon asiakaspalvelupisteen palveluiden määrään oltiin tyytyväisiä. Sen sijaan kävijöiden tarpeita ei vastannut polttopuiden määrä tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla: 40 % vastanneista arvioi polttopuiden määrän liian pieneksi. Yleisökäymälöiden ja jätehuollon toteutusta ja ohjausta halusi lisätä 30 % kyselyyn vastanneista. Erityisesti käymälöiden määrään ja laatuun haluttiin panostettavan saarilla, joissa veneilijöiden on tapana käydä. Veneilijät pitivät myös toimivaa jätehuoltoa tärkeänä rantautumis- ja satamapaikan valinnan kannalta.

Kohtaan ”jokin muu” vastasi 6 kävijää. He huomauttivat yleensä jonkin palvelun tai rakenteen puuttumisesta. Mainittiin muun muassa grillikatoksen puuttuminen Rönnskärenin Fäliskäretillä, pankkiautomaatin sekä englannin- ja saksankielisen tiedon puute, saaristoristeilyt sekä vesipisteitten ja retkisatamien vähyys.

Taulukko 29. Vastanneiden kokonaistyytyväisyys Merenkurkun saariston palvelujen määrään. Arviointi: 1 = erittäin tyytymätön, ...5 = erittäin tyytyväinen.

Palvelu	Arvioinut		Arviointi, %					Keskiarvo
	n	%	erittäin tyytymätön	melko tyytymätön	ei kumpikaan	melko tyytyväinen	erittäin tyytyväinen	
Tyytyväisyys palveluiden määrään kokonaisuudessaan	243	100	0	2	17	65	16	4,0

Taulukko 30. Mielenpito Merenkurkun saariston maailmanperintöalueen palvelujen määrästä (1 = liian pieni, ...3 = liian suuri).

Palvelu	Arvioinut		Arviointi, %			En osaa sanoa		Keskiarvo	Keskihajonta
	n	%	liian pieni	sopiva	liian suuri	n	%		
Pysäköintipaikat	178	75	10	89	2	47	20	1,92	0,33
Tiestö	167	71	5	92	4	51	22	1,99	0,29
Reittien opastetaulut	146	62	20	75	5	66	28	1,86	0,48
Polku- ja/tai latureitistö	98	42	12	83	5	109	46	1,93	0,41
Polku- ja/tai latuviitoitukset	97	41	21	76	3	108	46	1,82	0,46
Tulentekopaikat ja laavut	94	40	31	64	5	114	48	1,74	0,55
Polttopuut tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla	65	28	40	57	3	139	59	1,63	0,55
Yleisökäymälät	115	49	30	65	4	88	37	1,74	0,53
Jätehuollon toteutus ja ohjaus	101	43	30	64	6	99	42	1,76	0,55
Erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	83	35	23	71	6	116	49	1,83	0,51
Laiturit	113	48	19	77	4	92	39	1,86	0,46
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmapalvelut)	137	58	23	74	3	70	30	1,80	0,47
Reittien ja rakenteiden turvallisuus	0	0	0	0	0	7	3		
Yleinen turvallisuus	0	0	0	0	0	4	2		
Yleinen siisteys	0	0	0	0	0	1	0		
Maiseman vaihtelevuus	0	0	0	0	0	2	1		
Kulttuuriperintökohteet	135	57	8	86	6	68	29	1,98	0,38
Ennakkoinformaatio maailmanperintöalueesta	150	64	19	75	7	64	27	1,88	0,49
Tienvarsien levähdyspaikat	115	49	23	73	3	89	38	1,80	0,48
Merten Talon infopisteen palvelut	71	30	13	80	7	132	56	1,94	0,44
Jokin muu	6	3	83	17	0	1	0	1,17	0,41
Vastanneita yhteensä	236								

3.3.3 Kävijöiden odotusten toteutuminen

Kävijöiden mieltymykset ja odotukset täyttyivät Merenkurkun saariston maailmanperintöalueella pääsääntöisesti hyvin. Parhaiten ennako-odotukset täytti alueen luonnonympäristö (taulukko 31). Yli 90 % vastanneista katsoi alueen luonnonympäristön vastaavan joko melko hyvin tai erittäin hyvin heidän ennako-odotuksiaan.

Myös maailmanperinnön suhteen noin 80 %:n ennako-odotukset täyttyivät joko melko hyvin tai erittäin hyvin. Yhdenkään kävijän ennako-odotukset alueen luonnonympäristöstä, harrastusmahdollisuuksista, reiteistä ja rakenteista tai maailmanperinnöstä eivät täytyneet erittäin huonosti. Reittien ja rakenteiden suhteen vastaajista 67 %:n ennako-odotukset täyttyivät melko hyvin tai erittäin hyvin ja harrastusmahdollisuuksien suhteen 58 %:n.

Taulukko 31. Vastanneiden ennako-odotusten täytyminen Merenkurkun saariston maailmanperintöalueella vuonna 2009. Arviointi: 1 = erittäin huonosti, ... 5 = erittäin hyvin.

Odotukset	Vastanneita		Arviointi, %					Keski-arvo	Keski hajonta
	n	%	erittäin huonosti	melko huonosti	keskinkertaisesti	melko hyvin	erittäin hyvin		
Luonnonympäristö	263	100	0	0	8	38	54	4,44	0,67
Harrastusmahdollisuudet	241	92	0	3	38	38	20	3,75	0,82
Reitit ja rakenteet	243	92	0	2	31	45	22	3,86	0,78
Maailmanperintö	248	94	0	1	21	42	36	4,12	0,79
Vastanneita yhteensä	263								

3.3.4 Vastanneiden käyntiä häiritsevät tekijät

Vastaajilta tiedusteltiin, häiritsikö jokin tekijä heitä maailmanperintöalueella vierailtaessa. Arviointiasteikolla arvo 1 merkitsi erittäin paljon häiriötä ja 5 ei lainkaan häiriötä. Arvioitavana oli maaston kuluneisuuden, maaston roskaantuneisuuden, luonnonympäristön käsittelyn, liiallisen kävijämäärän ja muiden kävijöiden käyttäytymisen häiritsevyys. Lisäksi vastaajat voivat ilmoittaa jonkin muun heitä häirinneen tekijän.

Pääsääntöisesti annetut vaihtoehdot häiritsivät vastanneita melko vähän tai ei lainkaan (taulukko 32). Vähiten häiritsi muiden kävijöiden käyttäytyminen tai liiallinen kävijämäärä. Noin 90 % vastaajista ilmoitti, että mainitut tekijät häiritsivät heitä joko melko vähän tai ei lainkaan.

89 % vastaajista katsoi, että maaston kuluneisuus häirtäsi heitä melko vähän tai ei lainkaan, kun taas 3 %:a se häiritsi melko paljon tai erittäin paljon. Myöskään maaston roskaantuneisuutta ja luonnonympäristön käsittelyä ei koettu kovin häiritseviksi, yli 80 % vastaajista katsoi, että ne eivät häirinneet heidän käyntiään maailmanperintöalueella. Luonnonympäristön käsittelyyn suhtauduttiin kaikkiaan kriittisimmin. Sen häiritsevyyden keskiarvo oli 4,31. Keskimäärin luonnonympäristön käsittelystäkin aiheutui siis kävijöille häiriötä vain melko vähän.

Muita vastanneiden mielestä häiriötä aiheuttavia tekijöitä oli muun muassa kesän 2009 aikana vilkastunut keskustelu maailmanperintöalueelle ja sen reuna-alueille suunnitelluista tuulivoimaloista (taulukko 33). Myös maailmanperintöalueen palveluita, mm. kahvilapalveluita, saunaa, näköalatornin puuttumista ja tiedon saantiin ja välitykseen liittyviä asioita, kritisoitiin jonkin verran. Niin ikään alueella tehdyt hakkuut, Raippaluodon satamassa esiintynyt hajuhaitta sekä merimetsoikkannan kasvun riski häiritsivät kukin yhtä kävijää. Vastanneiden itse ilmoittamat asiat häiritsivät

heitä keskimäärin melko paljon. Tosin yksi vastaaja ilmoitti, ettei hänen mainitsemansa tekijä häirinnyt häntä lainkaan.

Taulukko 32. Vastanneita häirinneet tekijät Merenkurkun saariston maailmanperintöalueella. Häiritsevyyden arviointi: 1 = erittäin paljon, ... 5 = ei lainkaan.

Häiriötekijä	Vastanneita		Arviointi, %					Keski-arvo	Keskihajonta
	n	%	erittäin paljon	melko paljon	keskin-kertaisesti	melko vähän	ei lainkaan		
Maaston kuluneisuus	254	99	1	2	8	24	65	4,51	0,79
Maaston roskaantuneisuus	253	98	1	4	6	30	59	4,42	0,85
Luonnonympäristön käsittely	249	97	1	4	12	29	54	4,31	0,90
Liiallinen kävijämäärä	255	99	0	4	6	17	73	4,60	0,76
Muiden kävijöiden käyttäytyminen	253	98	0	2	7	18	73	4,62	0,72
Jokin muu	13	5	54	31	8	0	8	1,77	1,17

Vastanneita yhteensä 257

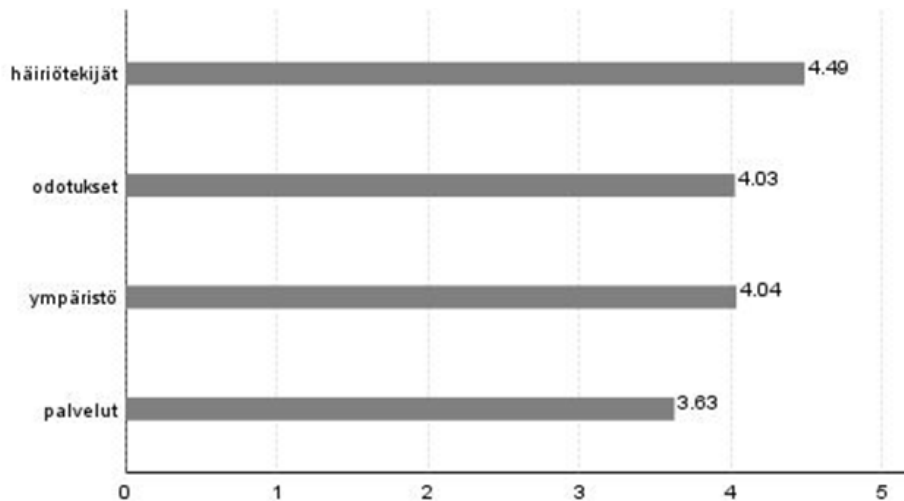
Taulukko 33. Vastanneita häirinneet muut tekijät Merenkurkun saariston maailmanperintöalueella.

Häiriö muu	kpl
Ei saunaa alueella	1
Hakkuut	1
Paha haju Raippaluodon uimarannalla	1
Huonot tiet	1
Kahvilapalvelujen heikko saatavuus eikä aukioloaikoja	2
Kalle's Inn suljettu	1
Keskustelu tulevasta tuulivoimasta ja tuulimyllyistä	2
Merimetsojen riski	1
Näköalatorni puuttuu	1
Tiedon puute ja opasteiden puuttuminen matkan varrelta	2
Yhteensä	13

3.3.5 Kävijätyytyväisyysindeksi

Metsähallituksen kävijätutkimuksissa muodostetaan kävijätyytyväisyysindeksi, joka kuvaa kävijätyytyväisyyttä tutkimuksen kohdealueella. Kävijätyytyväisyysindeksiä laskettaessa huomioidaan kävijöiden mielipiteet alueen palveluista, ympäristöstä, ennako-odotuksista ja häiriötekijöistä. Kävijätyytyväisyysindeksi mitataan asteikolla 1–5, jossa arvo 1 merkitsee erittäin huonoa ja 5 erittäin hyvää.

Merenkurkun saariston maailmanperintöalueen kävijätyytyväisyysindeksi on 3,99. Indeksillä on valtakunnallisesti vertailukelpoinen. Kävijät olivat tyytyväisimpiä alueen häiriöttömyyteen niin maaston kuluneisuuden, roskaantumisen, luonnonympäristön käsittelyn kuin liiallisen kävijämäärän ja muiden kävijöiden käyttäytymisen suhteen (kuva 7 ja taulukko 34). Keskimäärin vastanneet arvioivat häiriötekijöitä olleen melko vähän tai ei lainkaan. Ennako-odotuksiin ja ympäristöön oltiin keskimäärin melko tyytyväisiä. Palveluihin puolestaan oltiin tyytymättömpiä, mutta nekin tyydyttivät keskimäärin melko hyvin.

Kuva 7. Merenkurkun saariston maailmanperintöalueen kävijätyytyväisyyteen liittyvien osatekijöiden keskiarvot vuonna 2009 (1 = erittäin huono, ... 5 = erittäin hyvä).

Taulukko 34. Kävijätyytyväisyyden osatekijöiden keskiarvot ja kävijätyytyväisyysindeksi Merenkurkun saariston maailmanperintöalueella. Arviointi: 1 = erittäin huono, ... 5 = erittäin hyvä.

Palvelut		Ympäristö		Odotukset		Häiriötekijät	
Pysäköintipaikat	3,97	Yleinen turvallisuus	3,86	Luonnonympäristö	4,44	Maaston kuluneisuus	4,51
Tiestö	3,51	Yleinen siisteys	4,03	Harrastusmahdollisuudet	3,75	Maaston roskaantuneisuus	4,42
Reittien opastetaulut	3,71	Maiseman vaihtelevuus	4,19	Reitit ja rakenteet	3,86	Luonnonympäristön käsittely	4,31
Polku- ja/tai latureitistö	3,72	Kulttuuriperintökohteet	3,81	Maailmanperintö	4,12	Liiallinen kävijämäärä	4,60
Polku- ja/tai latuviitoitukset	3,56					Muiden kävijöiden käyttäytyminen	4,62
Tulentekopaikat ja laavut	3,49						
Polttopuut tuvilla ja huollatuilla tulipaikoilla	3,41						
Yleisökäymälät	3,30						
Jätehuollon toteutus ja ohjaus	3,32						
Erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljetavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	3,12						
Laiturit	3,70						
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmapalvelut)	3,68						
Reittien ja rakenteiden turvallisuus	3,61						
Palveluiden määrä	3,96						
Aluekohtainen keskiarvo	3,63		3,99		4,05		4,49
Vertailukelpoinen keskiarvo	3,63		4,04		4,03		4,49
Aluekohtainen kävijätyytyväisyysindeksi						3,98	
Valtakunnallisesti vertailukelpoinen kävijätyytyväisyysindeksi						3,99	

3.4 Vapaamuotoiset ajatukset

Vapaamuotoista palautetta kävijätutkimuksen vastaajista antoi melko harva. Kyselylomakkeeseen ei saatu mahtumaan tilaa vapaamuotoiselle palautteelle, joten palautetta pyrittiin keräämään kyselylomakkeen täyttämisen aikana ja sen jälkeen suullisesti. Haastattelijat kirjasivat suullisesti annettun muun palautteen omiin muistiinpanoihinsa.

Vapaamuotoisista palautteista melko moni koski kesän loppupuolella lehdistössä virinnyttä keskustelua tuulivoimasta. Merten talon asiakaspalvelupisteessä myös kysyttiin tuulivoiman vastaista adressia allekirjoitettavaksi. Suurin osa mainitusta palautteesta vastusti tuulivoiman rakentamista maailmanperintöalueelle tai sen reuna-alueille. Toisinaan vastaaja kertoi, ettei vastusta tuulivoimaa energian lähteenä, mutta ei myöskään halua sitä oman talon tai loma-asunnon läheisyyteen olettamiansa maisema- ja äänihaittojen vuoksi.

Myös palveluista annettiin palautetta. Alueelle toivottiin käymälöitä ja toimivaa jätehuoltoa sekä leirintäaluetta. Niin ikään vastaajat korostivat sitä, että maailmanperintöalueella sijaitsevien lakkautettujen merivartio- ja luotsiasemien säilyttäminen on tärkeää, ja niiden toivottiin toimivan jatkossakin käyntikohteina. Asemien merivartio- ja luotsitoiminnan lakkauttamista pidettiin puolestaan valitettavana. Tiedon hankkiminen esimerkiksi luontopoluista ja muista retkeilyrakenteista oli osoittautunut joillekin kävijöille vaikeaksi. Jotkut taas korostivat, että alueelle ei saa rakentaa tai kehittää uusia palveluita, koska he käyvät siellä kokeakseen luonnon ja luonnon rauhan.

4 Yhteenveto ja tulosten tarkastelu

4.1 Yhteenveto

Merenkurkun saariston maailmanperintöalueen kävijätutkimuksessa vastanneiden sukupuolijakauma on tasainen. Suurin yksittäinen kävijäryhmä oli 55–64-vuotiaat ja miesten keski-ikä oli korkeampi kuin naisten. Vastanneiden yleisimmät ammatilliset tutkinnot olivat joko opistotasoinen tutkinto tai ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto.

Kotimaisia vierailijoita tutkimusalueella käy eniten maailmanperintöalueen kunnista Vaasasta ja Mustasaaresta (42 %), mutta huomattavia määriä myös pääkaupunkiseudulta ja lähikunnista Pohjanmaalta ja Etelä-Pohjanmaalta. Ulkomaisia kävijöitä oli kaikkiaan 9 % vastaajista. Useimmat ulkomaalaiset olivat Keski-Euroopan maista tai Skandinaviasta, eniten heitä oli Ruotsista ja Saksasta. Kaukaisin kävijätutkimukseen vastannut oli kotoisin Kiinasta. Johtopäätöksenä voidaan todeta, että Merenkurkun saariston maailmanperintöalue toimii merkittävänä virkistysalueena oman alueensa kuntien ja lähikuntien asukkaille, mutta houkuttelee kävijöitä myös kauempaa aina ulkomaita myöten.

Maailmanperintöalueelle tultiin useimmiten perheen tai ystävien kanssa 2–5 hengen seurueessa. Vain hyvin harvoin tultiin yksin tai yli 6 hengen seurueessa.

Tärkeimpiä syitä maailmanperintöalueelle tulemiseen olivat maisemat ja luonnon kokeminen. Tärkeätä oli myös yhdessäolo oman seurueen kanssa sekä rentoutuminen. Sen sijaan jännityksen kokemista tai uusiin ihmisiin tutustumista ei pidetty alueelle houkuttelevina syinä. Useille oli luonnon rauhasta nauttiminen ja rento lomailu oman perheen kesken kaikista tärkeintä maailmanperintöalueella.

Maailmanperintöalue oli lähestulkoon yhtä monille kävijöille matkan ainut tai ensisijainen kohde kuin yksi matkan suunnitteluista kohteista. Viidennes vastaajista ilmoitti tulleen alueelle etukäteen suunnittelematta. Ne, joille maailmanperintöalue oli yksi matkan suunnitteluista kohteista, olivat usein vierailulla sukulaisten tai ystävien luona Vaasan seudulla tai matkustivat Suomen länsirannikkoa pohjoiseen tai etelään vierailen matkan varrella rannikkokaupungeissa tai nähtävyyksissä.

Kävijöiden suosituimmat aktiviteetit vierailun aikana olivat kävely ja luonnon tarkkailu. Muita suosittuja aktiviteetteja olivat kahvilassa tai kioskillä käynti sekä kulttuuriperintöön ja maailmanperintöön tutustuminen. Sukupuolten välillä ei ollut merkittäviä eroja aktiviteeteissa tai niiden määrässä. Veneilijöille veneily oli luonnollisesti usein tärkein alueella harrastettu aktiviteetti.

Tutkimusalueen ehdottomasti käydyin kohde oli Raippaluodon silta. Siellä oli käynyt lähes 60 % vastanneista. Muita suosittuja käyntikohteita olivat Svedjehamn sekä Björköbyn ja Raippaluodon kylät. Vaikka Svedjehamnissa oli kesän aikana paljon kävijöitä, vain osa käytti tarjolla olevia luontopolkuja tutustuakseen alueen luontoon, maankohoamisen jälkiin ja De Geer -moreeneihin. Tämä siitäkin huolimatta, että kävely oli kävijöiden suosituin aktiviteetti maailmanperintöalueella.

Yli puolet (59 %) kävijätutkimukseen vastanneista oli käynyt maailmanperintöalueella aiemmin. Naisista oli miehiä suurempi osa alueella ensimmäistä kertaa. Tuttavat, ystävät ja sukulaiset sekä esitteet ja oppaat olivat merkittäviä tietolähteitä, kun kävijät etsivät ennakkoon tietoa maailmanperintöalueesta.

70 % kävijätutkimukseen osallistuneista maailmanperintöalueen vierailijoista oli päiväkävijöitä ja 30 % yöpyi alueella. Päiväkävijät viettivät maailmanperintöalueella keskimäärin suhteellisen lyhyen ajan, 3,4 tuntia. Alueen sisällä suosituimmat yöpymismuodot olivat majoittuminen veneessä ja omassa mökissä. Yöpyjät viettivät alueella keskimäärin 8,5 vuorokautta. Omassa mökissä majoituttiin keskimäärin kymmenen vuorokautta ja veneessä kaksi vuorokautta. Tosin omassa mökissä saatettiin viettää myös koko kesä.

Sen sijaan jopa 64 % maailmanperintöalueen kävijöistä majoittui vierailunsa aikana maailmanperintöalueen lähialueella. Päiväkävynnit maailmanperintöalueella ja sen lähialueella olivat kestoiltaan lyhyitä, keskimäärin 4,2 tuntia, mutta yöpyjät viettivät alueilla yhteensä suhteellisen pitkän ajan; keskimäärin 6,9 vuorokautta. Lähialueella suosituimmat majoitustavat olivat hotelli ja vakituinen asunto.

Vilkkainta aikaa Merenkurkun saaristossa oli odotetusti heinäkuu. Alueelle saapuminen keskittyi viikonloppuihin etenkin lomakauden ulkopuolella. Lomakauden aikana oli arkipäivisinkin toisinaan vilkasta. Maailmanperintöalueelle saavuttiin useimmiten henkilöautolla.

Vastaajia pyydettiin ilmoittamaan tähän käyntiin liittyneet joko omat henkilökohtaiset kulunsa ja oma osuutensa seurueen yhteisistä kuluista tai perheen/seurueen kokonaiskulut maailmanperintöalueella ja sen lähialueella. Keskimäärin kotimaiset kävijät kuluttivat maailmanperintöalueella ja sen lähialueella 66 €käyntiä kohden, ulkomaalaiset keskimäärin 120 € ja maailmanperintöalueen lähialueen asukkaat keskimäärin 118 €. Karkeasti arvioidun vuotuisen käyntimäärän perusteella maailmanperintöalueen kävijöiden rahankäytön kokonaistulovaikutus paikallistalouteen oli 13 miljoonaa euroa ja kokonaistyöllisyysvaikutus 156 henkilötyövuotta vuonna 2009.

Vastaajien ennako-odotukset täyttyivät maailmanperintöalueella vierailtaessa pääsääntöisesti melko hyvin. Parhaiten odotuksia vastasivat luonnonympäristö ja maailmanperintö. Reitit ja rakenteet sekä harrastusmahdollisuudet vastasivat kävijöiden odotuksia heikommin, mutta kuitenkin keskimäärin melko hyvin.

Vastaajat eivät kokeneet erityisiä häiriötekijöitä maailmanperintöalueella vieraillessaan. Kriittisimpiä vastaajat olivat luonnonympäristön käsittelyä sekä maaston roskaantuneisuutta kohtaan. Muiden kävijöiden määrä tai käyttäytyminen ei häirinnyt vastaajia eikä myöskään maaston kuluineisuus. Vapaamuotoisissa vastauksissa kuitenkin tuotiin esiin se, että keskustelu tuulivoimaloiden rakentamisesta ja suunnittelemisesta häiritsi kävijöitä. Niin ikään mainittiin tiedon saatavuus ja puute, palveluiden aukioloajat, saunan ja näköalatornin puuttuminen, merimetsojen riski, paha haju ja huonokuntoiset tiet.

Palveluiden määrää pidettiin yleisesti sopivana ja niiden kokonaismäärään oltiin melko tyytyväisiä. Tyytyväisimpiä kävijät olivat tiestön ja kulttuuriperintökohteiden määrään. Liian vähän arvioitiin olevan polttopuita tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla, yleisökäymälöitä sekä jätehuoltoa. Vastaajat ilmoittivat kävijätutkimushaastattelijoille myös, että esimerkiksi saunapalveluita, grillikatoksia sekä retkisatamia voisi olla runsaammin tarjolla.

Kaiken kaikkiaan kävijätutkimukseen vastanneet olivat melko tyytyväisiä Merenkurkun saariston maailmanperintöalueeseen ja sen palveluihin. Alueen kävijätyytyväisyysindeksi on 3,99, ja siihen on laskettu mukaan odotukset, ympäristö, palvelut ja häiriötekijät keskiarvoina. Ympäristö arvioitiin keskimäärin melko hyväksi. Myös kävijöiden odotukset luonnonympäristön, rakenteiden, harrastusmahdollisuuksien ja maailmanperinnön suhteen täyttyivät melko hyvin. Sen sijaan maailmanperintöalueen palveluissa nähtiin vielä kehittämisen varaa. Kriittisimminkin vastaajat suhtautuivat erityistarpeiden (reittien kuljettavuus, turvallisuus ja opasteet yms.) huomioimiseen ja tienvarsien levähdyspaikkojen laatuun. Sen sijaan käynti arvioitiin hyvin häiriöttömäksi oli sitten kysymys ympäristöstä tai muista kävijöistä. Tämä puoltaa sitä, että maailmanperintöalueen kävijöi-

den määrä voi jatkossa kasvaa maltillisesti ilman, että kävijät kokevat kävijämäärän kasvun häiritseväksi.

Tämän kävijätutkimuksen perusteella voidaan todeta, että maailmanperintöarvo on Merenkurkun saaristolle merkittävä matkailullinen vetovoimatekijä ja maailmanperintöön tutustuminen on alueella vierailevien keskeisimpiä aktiviteetteja. Maailmanperintöarvo tarjoaa vielä hyödyntämättömiä mahdollisuuksia niin luonnossa virkistäytyville tarjottaviin palveluihin ja aktiviteetteihin kuin matkailuunkin. Luonnossa virkistäytyjien palveluita on jatkossa myös parannettava, jotta he kokevat alueella myönteisiä luontoelämyksiä. Tällöin he suhtautuvat myönteisesti alueen luontomatkailun kestävään kehittämiseen ja myönteisten luontokokemusten innoittamina haluavat ehkä tulla uudelleen ja tuoda perheensä ja ystävänsäkin tutustumaan alueen ainutlaatuiseseen luontoon, geologiaan ja kulttuuriperintöön.

4.2 Vertailu aiempiin tutkimuksiin

Merenkurkun saariston maailmanperintöalueella kesällä 2009 toteutettu kävijätutkimus ei ole suoraan vertailtavissa niiden kävijätutkimusten tuloksiin, jotka on aikaisemmin tehty maailmanperintöalueen käyntikohteissa Svedjehamnissa, Fäliskäretissä, Mikkelsaarten luontoasemalla ja Sommarön linnakealueella. Kävijätutkimuksissa käytetyt kyselylomakkeet eroavat toisistaan jonkin verran. Aiemmin toteutetuissa pieniotoksisissa kävijätutkimuksissa ei luokiteltu vastaajia alueella vakituisesti asuviin vierailijoihin ja alueen ulkopuolella asuviin kävijöihin. Vertailukelpoisin aiemmista kävijätutkimuksista on Svedjehamnissa vuonna 2007 tehty kävijätutkimus (Överholm 2007). Sen ja nyt tehdyn kävijätutkimuksen tulokset eroavat toisistaan hyvin vähän. Esimerkiksi kävijärakenteessa, virkistysmotiiveissa ja aktiviteeteissa on vain vähän eroa ja vastaajien antama palaute palveluiden määrästä ja laadusta on molemmissa hyvin samansuuntaista.

Kiitokset

Kävijätutkimuksen tekeminen oli mielenkiintoista, jännittävää ja opettavaista. Kävijätutkimuksen aineiston keruun aikana pääsin tutustumaan Merenkurkun saariston upeimpiin maisemiin ja paikkoihin ja kuulin mitä huikkeimpia matkakertomuksia kävijöiltä. Toisinaan pelkkä matkan taittaminen ulkosaariston haastattelupisteisiin aiheutti ainakin tuulisilla keleillä vatsankäänteitä. Kaiken kaikkiaan kävijätutkimuksen tekeminen on ollut opettavainen matka tutkimuksenteon saloihin, joissa on aina uutta opittavaa ja aiemmin opitun kertaamista.

Kiitos Britt-Marie Norrgårdille, Jenna Wolffille ja Arto Rantakoskelle aineiston keräämisestä. Lämpimät kiitokset kävijätutkimuksen suunnitteluun, kommentointiin ja viimeistelyyn osallistuneille Matti Tapaniselle, Sanna-Kaisa Juvoselle, Kari Hallantielle, Nina Överholmille, Tuija Warénille, Minttu Kelloniemelle, Joel Erkkoselle, Liisa Kajalalle, Maija Huhtalalle ja Susanna Ollqvistille rakentavista ohjeista ja kommenteista. Liisa-Maija Hurmeelle ja Sari Pulkalle kiitokset karttojen tekemisestä. Viimeisenä muttei vähäisimpinä kiitokset kuuluvat kaikille kävijätutkimuskyselyyn vastanneille, joita ilman tutkimusta ei luonnollisesti olisi saatu tehtyä.

Lähteet

MGM2 2009: NPS Money Generation Model. – <<http://web4.msue.msu.edu/mgm2/default.htm>>, 10.9.2009.

Metsähallitus 2009: Merenkurkun saariston maailmanperintöalueen hallinto- ja kehityssuunnitelma. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 58. 78 s.

Stynes, D. J., Propst, D. B., Chang, W.-H., & Sun, Y. 2000: Estimating national park visitor spending and economic impacts; The MGM2 Model. – <<http://web4.canr.msu.edu/MGM2/MGM2.pdf>>, 10.9.2009.

Överholm, N. 2007: Svedjehamn. Kävijätutkimus 2007. – Raportti, Metsähallitus, Pohjanmaan luontopalvelut, Vaasa. 22 s.

Kävijätutkimuksen 2009 otantakehikko

Paikka	Kohderyhmä	Havaintoja	Keruupäiviä
Merten talo (MT)	päiväkävijät, autoilijat ja ryhmät	104	13
Svedjehamn (SH)	päiväkävijät ja ryhmät, Valassaarten risteilijät, Bodvattnetin ja Björköby-Panike-reittien kävijät, kahvilaasiakkaat	88	11
Björköby–Panike-reitin varrella oleva taukopaikka (BP)	päiväkävijät, vaeltajat ja melojat	16	2
Sommarö linnake-alue/uimaranta/laiturin taukopaikka (SL)	päiväkävijät, luontopoluilla kulkevat, uimarit	24	3
Raippaluodon satama (RS)	veneilijät, kahviläkävijät, uimarit	24	3
Klobbskat (KS)	ryhmät, kahviläkävijät, veneilijät	16	2
Mikkelinsaaret (MS)	päiväkävijät ja yöpyjät, veneilijät ja ryhmät	16	2
Valassaaret (VS)	päiväkävijät ja yöpyjät, ryhmät ja veneilijät	16	2
Moikipää (MP)	veneilijät	16	2
Vaasan sisäsatama – Jan- nen saluuna (JS)	risteilijät	8	1
Långskäret (LS)	veneilijät, mökkiläiset	8	1

Rönnskärenin Fäliskäret (RÖ)

LIITE 2.

Aineiston keruuajataulu

heinäkuu

päivä	pe 3.7	ma 6.7	ti 7.7	ke 8.7	to 9.7	pe 10.7	su 12.7
paikka	MT	SH	MT	MT	SH	RS	SL
tavoite	8	8	8	8	8	8	8
kpl	6	14	5	0	8	5	6

heinäkuu

päivä	ma 13.7	ti 14.7	ke 15.7	to 16.7	pe 17.7	su 19.7	ma 20.7
paikka	VS	VS+SH	MS	MS	MT	SH	SH/MT
tavoite	8	8	8	8	8	8	8
kpl	8	12	10	9	9	12	6

heinäkuu

päivä	ti 21.7	ke 22.7	to 23.7	pe 24.7	la 25.7	ma 27.7	ti 28.7
paikka	SL/MT	MP+MT	MP	MT	KS	SH	MT
tavoite	8	8	8	8	8	8	8
kpl	1	5+6	1	6	7	12	8

heinä-elokuu

päivä	ke 29.7	to 30.7	la 1.8	su 2.8	ma 3.8.	ti 4.8	ke 5.8
paikka	SH	RS	RÖ	LS	SH	MT	SH
tavoite	8	8	8	8	8	8	8
kpl	16	8	6	0	5	7	8

elokuu

päivä	pe 7.8	su 9.8	ma 10.8	ti 11.8.	ke 12.8	to 13.8	la 15.8
paikka	MT	SH	KS	MT	MT	RS	MT
tavoite	8	8	8	8	8	8	8
kpl	7	10	2	6	2	5	1

syyskuu

päivä	ma 17.8	ti 18.8	su 23.8	ti 25.8	ke 26.8	la 29.8	su 30.8
paikka	BP	MT	SH	SH	RS	SH	SL
tavoite	8	8	8	8	8	8	8
kpl	0	0	7	5	0	0	5

syyskuu

päivä	to 3.9	su 6.9	pe 11.9	su 20.9	ti 22.9
paikka	MT	SH	SH	MT	MT
tavoite	8	8	8	8	8
kpl	3	17	0	0	0

Vastaajien ilmoittamat matkan muut kohteet sekä pääkohde tai pääkohteet

Muita kohteita	kpl
Abisko (Ruotsissa)	1
Hailuoto, Torniojokilaakso	1
Helsinki, Lappi	1
Holmön	1
Höga Kusten	4
Johannusgrund	1
Kalajoki	2
Kalajoki, Rauma	1
Kokkola	1
Kylmäluoma	1
Kaukaluoto	1
Mässkär	1
Norrbykär, Höga Kusten	1
Pohjanmaa yleisesti	1
Pori, Vaasa	1
Rauma, Fiskars	1
Rauma, Pori	1
Ruotsi	1
Stundars	2
Söderfjärden	1
Söderudden	1
Tampere, Kajaani, Pori	1
Turku, Kokkola	1
Turun saaristo	1
Turun saaristo, Porkkala	1
Uumaja	1
Uusikaarlepyy, Oravaisten saaristo	1
Vaasa	9
Vaasa, Itä-Suomi, Helsinki	1
Vaasa, Kokkola	1
Vaasa, Pietarsaari	1
Vaasa, Renko	1
Västervik, Stundars	1
Yppäri	1
Yhteensä	47

LIITE 3. 2(2)

Matkan pääkohde tai pääkohteet	kpl
Bergö	1
Kaustinen (Kansanmusiikkijuhlat)	1
Kokkola	2
Länsirannikko	1
Maksamaa	1
Molpe	1
Oulu	1
Purmojärvi	1
Tornio	1
Uumaja	1
Vaasa	8
Vaasa, Pietarsaari	1
Yhteensä	20

4. Missä päin Merenkurkun maailmanperintöaluetta vierailit tai suunnittelet vierailevasi tällä käynnillä?

(merkitse tarvittaessa useampi kohta)

- Björköbyn kylä
- Svedjehamn
- Bodvattnetin kierto -luontopolku
- Björköby-Panike vaellusreitti
- Klobbskat
- Sommarön linnakealue
- Vallgrund
- Raippaluodon silta
- Merten Talon infopiste
- Raippaluodon kirkonkylä
- Torgrund
- Kaukaluoto
- Mikkelinsaaret
- Valassaaret
- Norrskär
- Moikipää
- Rönnskären / Fäliskäret
- Terranova –Merenkurkun luontokeskus (Vaasassa)
- Höga Kustenin maailmanperintöalue (Ruotsissa)
- muualla, missä? _____

5a. Millä kulkuneuvoilla matkustit kotoasi Merenkurkun maailmanperintöalueelle? (merkitse kaikki käyttämäsi kulkuneuvot)

- 1 henkilöauto
- 2 henkilöauto ja asuntovaunu tai matkailuauto
- 3 linja-auto
- 5 juna
- 4 tilausbussi (ryhmämatka)
- 6 lentokone
- 9 pienvene
- 13 tilausvene tai -alus
- 10 matkavene, jossa makuupaikkoja
- 99 muu, mikä? _____

5b. Millä kulkuneuvolla saavuit alueelle?

Merkitse numero -> _____

6. Minkälainen on seurueesi tällä käynnilläsi Merenkurkun maailmanperintöalueella?

olen yksin → siirry kysymykseen 8.

seurueen koko yhteensä _____ henkilöä
(vastaaja mukaan luettuna) joista
alle 15-vuotiaita? _____ henkilöä
alle 15-vuotiaiden syntymävuodet (jos
kaikki lähes saman ikäisiä, ilmoita
yleisin syntymävuosi) _____

liikuntaesteisiä? _____ henkilöä

7. Mistä seurueesi pääosin koostuu tällä käynnilläsi Merenkurkun maailmanperintöalueella?

(valitse parhaiten kuvaava vaihtoehto)

- oman perheen jäsenistä
- muista sukulaisista
- ystävistä
- työtovereista
- koululuokasta
- päiväkotiryhmästä
- opiskeluryhmästä
- eläkeläisryhmästä
- ohjelmapalveluyrityksen asiakkaista
- kerhosta, yhdistyksestä tms.
- jostakin muusta, mistä? _____

8. Mikä Sinulle oli tai on tärkeää tällä käynnilläsi Merenkurkun maailmanperintöalueella?

(vastaa jokaiseen vaihtoehtoon)

(5 = erittäin tärkeää, 4 = melko tärkeää, 3 = ei kumpakaan, 2 = ei kovin tärkeää, 1 = ei lainkaan tärkeää)

	erittäin tärkeää	5	4	3	2	1	ei lainkaan tärkeää
luonnon kokeminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
maisemat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
mahdollisuus olla itseksseen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
henkinen hyvinvointi	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
poissa melusta ja saasteista	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
rentoutuminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
tutustuminen uusiin ihmisiin	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
yhdessäolo oman seurueen kanssa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
aikaisemmat muistot	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
alueeseen tutustuminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
luonnosta oppiminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
omien taitojen kehittäminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
kuntoilu	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
jännityksen kokeminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
alueen kulttuuriperintöön tutustuminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	
alueen maailmanperintöön tutustuminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

9a. Mitä pääasiassa teit tai aiot tehdä Merenkurkun maailmanperintöalueella tällä käynnilläsi?

(merkitse tarvittaessa useampi vaihtoehto)

1 ☐ kävely	11 ☐ sienestys	60 ☐ uinti
2 ☐ sauvakävely	12 ☐ kasviharrastus	63 ☐ veneily
3 ☐ lenkkeily	13 ☐ opetukseen liittyvä käynti	64 ☐ melonta
4 ☐ retkeily	14 ☐ käynti luontokeskuksessa	88 ☐ kulttuuriperintöön tutustuminen
5 ☐ luonnon tarkkailu	15 ☐ luontovalokuvaus	91 ☐ yrityksen, yhdistyksen tms. vierailu
6 ☐ eväsretkeily	16 ☐ partioretki	105 ☐ kahvilassa tai kioskilla käynti
7 ☐ pyöräily	17 ☐ leirikoulu	111 ☐ mökkeily
8 ☐ kalastus	18 ☐ koiran kanssa ulkoilu	126 ☐ maailmanperintöön tutustuminen
9 ☐ lintuharrastus	19 ☐ suunnistus	999 ☐ muu, mikä? _____
10 ☐ marjastus	20 ☐ telttailu tai muu leirytyminen maastossa	

9b. Mikä valitsemasi vaihtoehto oli tai on mielestäsi kaikkein tärkein tällä käynnilläsi? numero → [_____]

10a. Mitä mieltä olet käyttämiesi palveluiden, rakenteiden ja ympäristön laadusta ja määrästä tämänkertaisella käynnilläsi Merenkurkun maailmanperintöalueella? Vastaa jokaiseen kohtaan ja arvioi tällä käynnillä käyttämäsi palvelun tai rakenteen **laatu**. Mikäli et ole käyttänyt palvelua tai rakennetta tällä käynnilläsi, jätä laadun arviointikohta tyhjäksi ja rastita vaihtoehto ”en ole käyttänyt palvelua”. Palvelun tai rakenteen **määrän** voit arvioida aina.

Laadun arviointi asteikolla 5 = erittäin hyvä, 4 = melko hyvä, 3 = keskinkertainen, 2 = melko huono, 1 = erittäin huono

Määrän arviointi asteikolla 3 = liian suuri, 2 = sopiva, 1 = liian pieni, eos = en osaa sanoa

	käyttämäni palvelun, rakenteen tai ympäristön laatu					en ole käyttänyt	palveluiden tai rakenteiden nykyinen määrä				eos		
	erittäin hyvä	5	4	3	2		1	erittäin huono	liian suuri	3		2	1
pysäköintipaikat		○	○	○	○	○			○	○	○		○
lähialueen tiestö		○	○	○	○	○			○	○	○		○
reittien opastetaulut		○	○	○	○	○			○	○	○		○
polku- ja/tai latureitistö		○	○	○	○	○			○	○	○		○
polku- ja/tai latuviitoitukset		○	○	○	○	○			○	○	○		○
tulentekopaikat ja laavut		○	○	○	○	○			○	○	○		○
polttopuut tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla		○	○	○	○	○			○	○	○		○
yleisökäymälät alueella		○	○	○	○	○			○	○	○		○
jätehuollon toteutus ja ohjaus		○	○	○	○	○			○	○	○		○
erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)		○	○	○	○	○			○	○	○		○
laiturit		○	○	○	○	○			○	○	○		○
kulttuuriperintökohteet		○	○	○	○	○			○	○	○		○
ennakkoinformaatio maailmanperintöalueesta		○	○	○	○	○			○	○	○		○
tienvarsien levähdyspaikat		○	○	○	○	○			○	○	○		○
Merten Talon infopisteen palvelut		○	○	○	○	○			○	○	○		○
yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmapalvelut)		○	○	○	○	○			○	○	○		○
reittien ja rakenteiden turvallisuus		○	○	○	○	○							
yleinen turvallisuus		○	○	○	○	○							
yleinen siisteys		○	○	○	○	○							
maiseman vaihtelevuus		○	○	○	○	○							
jokin muu, mikä? _____		○	○	○	○	○			○	○	○		○

10b. Kuinka tyytyväinen olet kokonaisuudessaan maailmanperintöalueen palveluiden ja rakenteiden määrään?

(5= erittäin tyytyväinen, 4=melko tyytyväinen, 3=ei kumpikaan, 2=melko tyytymätön, 1=erittäin tyytymätön)

5 4 3 2 1
erittäin tyytyväinen ○ ○ ○ ○ ○ erittäin tyytymätön

11. Täyttivätkö tähän käyntiisi Merenkurkun maailmanperintöalueella liittyvät odotuksesi seuraavien asioiden suhteen?
(5 = erittäin hyvin, 4 = melko hyvin, 3 = keskinkertaisesti, 2 = melko huonosti, 1 = erittäin huonosti)

	erittäin hyvin	5	4	3	2	1	erittäin huonosti
luonnonympäristö	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
harrastusmahdollisuudet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
reitit ja rakenteet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
maailmanperintö	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

15. Onko jokin seuraavista asioista häirinnyt Sinua tämänkertaisella käynnilläsi Merenkurkun maailmanperintöalueella? (vastaa jokaiseen vaihtoehtoon)
(5 = ei lainkaan, 4 = melko vähän, 3 = keskinkertaisesti, 2 = melko paljon, 1 = erittäin paljon)

	ei lainkaan	5	4	3	2	1	erittäin paljon
maaston kuluneisuus	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
maaston roskaantuneisuus	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
luonnonympäristön käsittely	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
liiallinen kävijämäärä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
muiden kävijöiden käyttäytyminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
jokin muu, mikä?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

12. Onko Merenkurkun maailmanperintöalue tällä matkalla...

matkasi ainoa tai tärkein kohde?

yksi matkasi suunnitelluista kohteista?
Muita kohteita ovat: _____

ennalta suunnittelematon kohde matkan varrella?
Matkasi pääkohde/pääkohteet ovat: _____

13. Rahankäyttö

Oletko käyttänyt / tuletko käyttämään rahaa tähän matkaan liittyviin erilaisiin menoihin maailmanperintöalueella tai sen lähialueella (ks. karttarajaus)?

kyllä (→ vastaa alla oleviin kysymyksiin)

en (→ siirry kysymykseen 14)

Ilmoita rastittamalla, arvioitko tässä

henkilökohtaiset kulusi sekä osuutesi seurueen yhteisistä kuluista **VAI**

perheen tai seurueen kokonaiskulut.

Ilmoita alla (kohdat A-G), paljonko tähän matkaan liittyviä kuluja sinulla on ollut ja arviolta tulee olemaan **maailmanperintöalueella ja sen lähialueella**. (Kirjaa riville 0 (nolla), jos sinulla ei ole kyseiseen kohtaan kuuluvia kuluja.)

A polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset	_____
B paikallismatkojen kustannukset (esim. paikalliset bussi- tai taksimatkat)	_____
C ruoka- sekä muut vähittäiskauppaostokset	_____
D kahvila- ja ravintolaostokset	_____
E majoittuminen	_____
F ohjelma- ja virkistyspalvelut (esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin)	_____
G muut menot (esim. kalastus-, metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat)	_____

16. Mistä sait tietoa Merenkurkun maailmanperintöalueesta? (voit merkitä useamman vaihtoehdon)

Metsähallituksen luontokeskuksesta tai asiakaspalvelupisteestä

tuttavilta, ystäviltä tai sukulaisilta

Metsähallituksen www-sivuilta
(www.metsa.fi, www.luontoon.fi tai www.merenkurkku.fi)

muilta www-sivuilta

esitteistä tai oppaista (retkeilyopas, ym)

TV / radio-ohjelmista tai lehtiartikkeleista

seudun matkailutoimistosta tai matkailuinfosta

alueen yrityksiltä (esim. ohjelmalvelut, majoitus)

paikka on minulle entuudestaan tuttu

muualta, mistä _____

17. Pysyvän asuinpaikkasi postinumero ja asuin-kuntasi?

[_____] _____

18. Asutko pysyvästi Merenkurkun maailmanperintöalueen sisäpuolella?

kyllä ei

19. Sukupuoli?

mies nainen

20. Syntymävuosi?

[_____]

21. Ammatillinen koulutus? (merkitse korkein taso)

ammattikoulu

opistotasoinen tutkinto

alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto

ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto

ei ammatillista tutkintoa

14. Kuinka usein olet käynyt Merenkurkun maailmanperintöalueella ennen tätä käyntiä?
(vastaa kaikkiin soveltuviin kohtiin)

tämä on ensimmäinen kerta → siirry kysymykseen 15.

viimeisen viiden vuoden aikana _____ kertaa

milloin ensimmäisen kerran? v. _____

milloin viimeksi? v. _____

KIITOS VASTAUKSISTASI!!!

Uusimmat Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisut

Sarja A

- No 182 Junninen, K. 2009: Kalkkikäävän (*Antrodia crassa*) suojeluseritys. 51 s.
- No 183 Yliniva, M. & Keskinen, E. 2009: Perämeren kansallispuiston pohjaeläimet. 46 s.
- No 184 Leinonen, K. & Mutenia, A. 2009: Lokan ja Porttipahdan tekojärvien kalakantojen tila. 32 s.
- No 185 Hyvärinen, E. & Sulkava, P. (toim.) 2010: Hyönteiskartoitukset Annjaloanjilla ja Toskaljärven ympäristössä Käsivarren erämaa-alueella 2007 ja 2008. 78 s.

Sarja B

- No 127 Metsähallitus 2010: Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet. 93 s.
- No 128 Metsähallitus 2010: Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien tilinpäätös ja toimintakertomus 2009. 51 s.
- No 129 v. Boehm, A. 2010: Päijänteen kansallispuiston yritystutkimus 2007. 64 s.
- No 130 v. Boehm, A. 2010: Päijänteen kansallispuiston kävijätutkimus 2008. 59 s.
- No 131 Kallunki, A. 2010: Oulangan luontokeskuksen asiakastutkimus 2008. 51 s.
- No 132 Ahola, A. & Kivistö, K. 2010: Oulangan kansallispuiston kävijätutkimus 2009. 55 s.
- No 133 Ahola, A. & Kivistö, K. 2010: Oulangan kansallispuiston yritystutkimus 2009. 49 s.
- No 134 Meriruoho, A. 2010: Merenkurkun saariston maailmanperintöalueen kävijätutkimus 2009. 50 s.
- No 135 Meriruoho, A. 2010: Besökarundersökning på världsarvet Kvarkens skärgård 2009. 50 s.

Sarja C

- No 71 Metsähallitus 2010: Martimoaapa–Lumiaapa–Penikat Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 54 s.
- No 72 Metsähallitus 2010: Auttikönkään Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 45 s.
- No 73 Metsähallitus 2010: Paljakan luonnonpuiston, Latvavaaran ja Pirunkirkon hoito- ja käyttösuunnitelma. 57 s.
- No 74 Metsähallitus 2010: Saarijärven aarnialueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 45 s.
- No 75 Metsähallitus 2010: Vorlokin Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 48 s.
- No 79 Metsähallitus 2010: Aatsinki–Onkamon, Peuratunturin ja Suksenpaistama–Miehinkävaaran Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 61 s.

ISSN 1235-8983
ISBN 978-952-446-775-9 (pdf)

www.metsa.fi/julkaisut
www.kvarken.fi